

Jaarverslag 2017

SPO Utrecht

Inhoudsopgave

Bestuursverslag

Scholen, bestuur en organisatie	4
Jaarverslag van de Raad van Toezicht.....	7
Organogram SPO Utrecht.....	11
Eigentijds onderwijs.....	13
Personeel.....	22
Onderwijshuisvesting.....	27
Samenwerking met gemeente en maatschappelijke partners.....	30
Financieel beleid.....	32

Jaarrekening

Model A: Balans per 31 december 2017.....	44
Model B: Staat van baten en lasten 2017.....	45
Model C: Kasstroomoverzicht 2017.....	46
Grondslagen.....	47
Toelichting op de balans.....	56
Model G: Verantwoording van subsidies.....	63
Subsidies Gemeente Utrecht 2017 - aflopend.....	65
Subsidies Gemeente Utrecht 2017 - doorlopend.....	66
Subsidies Gemeente Utrecht inzake conciërges 2017.....	67
Niet uit de balans blijvende verplichtingen.....	68
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	69
Model E: Verboden partijen.....	75
Model H: WNT.....	76
Gebeurtenissen na balansdatum.....	79
Ondertekening door bestuurders en toezichthouders.....	80
Overige gegevens.....	81

Voorwoord

Dit is het Jaarverslag 2017 van SPO Utrecht. SPO Utrecht is de Stichting openbaar Primair Onderwijs Utrecht: de organisatie voor alle openbare scholen voor primair onderwijs in de stad Utrecht. In 2017 telde SPO Utrecht 35 openbare scholen, waar ruim 1.100 personeelsleden het onderwijs voor circa 10.000 kinderen in de stad Utrecht verzorgden.

Het geven van goed onderwijs is de primaire taak van SPO Utrecht. Om dat te realiseren werken we met een meerjaren Koersplan, waarin onze doelen zowel op bestuurs- als op schoolniveau zijn geformuleerd. De activiteiten gericht op het behalen van de gestelde doelen, worden jaarlijks in de beleidsbegroting van SPO Utrecht opgenomen. Scholen werken met een meerjaren Schoolplan en een jaarplan.

Met veel genoegen hebben wij geconstateerd dat op alle scholen hard wordt gewerkt aan schoolontwikkeling en eigentijds onderwijs. Er wordt actief geleerd door kinderen en leraren, in een professionele werkomgeving. Tijdens onze schoolbezoeken was dat goed zichtbaar. Is ons werk daarmee af? Zeker niet. Daarom maken we, na evaluaties, telkens vervolgstappen. In 2018 komt er een nieuw Koersplan, daar gaan we nader in op deze vervolgstappen.

In 2017 werd het lerarentekort goed voelbaar. Veel collega's hebben actief gewerkt aan het werven, opleiden en begeleiden van nieuw personeel. Ondanks die inspanningen, werd duidelijk dat onvoldoende kwalitatief goede leraren beschikbaar waren voor alle werkzaamheden. Door de collega's op de scholen werd veel werk verzet om het onderwijs te verzorgen, ook als geen invalleren beschikbaar waren. Wij hebben hiervoor veel waardering en spreken hiervoor graag een groot woord van dank uit.

Als bestuur en Raad van Toezicht zijn we trots omdat we in de praktijk zien dat vele collega's binnen SPO Utrecht dagelijks, met veel kennis en inzet, hun werkzaamheden verrichten, ook onder moeilijke omstandigheden. Samen maken zij het onderwijs van SPO Utrecht. Zij zorgen dat kinderen een fijne en leerzame tijd hebben. Dat is een meer dan geweldige prestatie!

Met dit jaarverslag laat SPO Utrecht zien waar zij staat en legt zij verantwoording af voor haar werk aan allen die bij SPO Utrecht betrokken zijn. In een korte terugblik per hoofdstuk wordt aangegeven welke speerpunten er in 2017 waren. Deze speerpunten komen voort uit het Koersplan 2014-2018 en zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2017-2021.

Speciale aandacht is in dit jaarverslag voor de samenwerking tussen onze scholen en de hogescholen en universiteit in het kader van onderwijsonderzoek. Korte impressies laten zien hoe het onderwijs wordt versterkt door voor scholen relevant praktijkonderzoek. Ook wordt duidelijk welke invloed deze samenwerking heeft op het werkplezier van leraren.

Wij hopen dat u het jaarverslag met genoegen zult lezen en dat het u inzicht geeft in de aanpak en de resultaten van SPO Utrecht.

Namens SPO Utrecht,

Elske Overgoor

Voorzitter Raad van Toezicht

Thea Meijer en Eric van Dorp,

College van Bestuur

Algemene opmerking vooraf

Het jaarverslag van SPO Utrecht wordt samengesteld op grond van de financiële jaarafsluitingen van 35 scholen en van de financiële jaarafsluiting van het bestuurlijk deel. Hoewel wij een beleidsrijke begroting als uitgangspunt hebben, is deze koppeling niet direct zichtbaar in de begroting en jaarrekening. Immers, 82 procent van de middelen betreft salariskosten voor mensen die werkzaam zijn in het primaire proces.

De uitwerking van doelen wordt veelal bereikt door de wijze waarop mensen hun werkzaamheden vervullen. Doelgericht werken heeft dan ook vaak meer te maken met de inhoudelijke invulling van het werk, dan met het substantieel veranderen van de inzet van de middelen.

Er is afgelopen jaren veel discussie geweest over het al dan niet toereikend zijn van de middelen die de overheid beschikbaar stelt voor primair onderwijs. We proberen in dit jaarverslag zo duidelijk mogelijk te laten zien welke keuzes wij maken in de besteding en ook hoe onze keuzes zich verhouden tot het wel of niet toereikend zijn van het budget.

Scholen, bestuur en organisatie

De scholen

SPO Utrecht telde in 2017 35 scholen, waarvan dertig scholen voor basisonderwijs, één school voor speciaal basisonderwijs, drie scholen voor speciaal onderwijs en de International School Utrecht. De scholen delen het openbaar karakter en bieden een verscheidenheid aan onderwijsconcepten. In elke wijk van de stad Utrecht staan één of meer openbare scholen. Op 1 oktober 2017 telde SPO Utrecht 10.226 leerlingen (op 1 oktober 2016 waren dit 10.395 leerlingen). Op de scholen werken ruim 1.100 personeelsleden aan goed onderwijs.

Elke school wordt geleid door een directeur die integraal verantwoordelijk is voor goed onderwijs op de school. Ook in 2017 was er interne mobiliteit onder directeuren: directeur Jochem Grimmelikhuizen ging van obs De Hoge Raven naar obs De Cirkel. Voorts werden in 2017 nieuwe directeuren benoemd op Vleuterweide (Rachel Taggenbrock), De Hoge Raven (Sylvia Tigchelhoff) en op de Kees Valkensteinschool (Cecile Tulen). De laatste twee directeuren begonnen hun werkzaamheden in 2018.

De stichting

De opdracht en bevoegdheden van de stichting zijn door de Utrechtse gemeenteraad in 2003 vastgelegd in de statuten van SPO Utrecht. SPO Utrecht onderschrijft de Code Goed Bestuur van de PO-Raad. De taken en bevoegdheden van het bestuur en de directeuren zijn vastgelegd in een managementstatuut. De stichting wordt bestuurd door het College van Bestuur. Het bestuur bestond in 2017 uit Thea Meijer (voorzitter, 0,9 fte) en Eric van Dorp (1 fte).

Bestuurskantoor

Raad van Toezicht en bestuur werden in 2017 ondersteund door secretaris Ellen Groten (0,9 fte). Het bestuur en de schooldirecteuren werden ondersteund door de medewerkers van het bestuurskantoor. De vaste staf bestond in 2017 uit: 0,8 fte directeur professionalisering, 4,6 fte beleidsadviseurs (onderwijs, financiën, personeel en huisvesting), 2 fte medewerkers personele zaken, 1 fte medewerker financiën, 0,2 fte medewerker huisvesting, 1 fte interim-directeur in eigen dienst, 0,8 fte secretaresse, 1 fte receptioniste en 1,0 fte coördinatie vakleerkrachten gymnastiek, 0,8 fte medewerkers juridische zaken en 2,2 fte voor het team SPO PRO en SPO FLEX.

Visie en missie

Als openbaar schoolbestuur staat SPO Utrecht voor de algemene uitgangspunten van het openbaar onderwijs: bestuurlijke openbaarheid, algemene toegankelijkheid en actieve pluriformiteit.

SPO Utrecht verzorgt goed onderwijs voor alle leerlingen, de kern van het bestaansrecht van onze scholen. Het bieden van optimale ontwikkelkansen voor alle kinderen staat centraal in het dagelijkse werk binnen de stichting. De kwaliteit van het onderwijs is dan ook een belangrijk thema in de missie en visie van de organisatie. De kernpunten in de missie 'Goed onderwijs voor ieder kind' (www.spoutrecht.nl) richten zich op aspecten van kwalitatief goed onderwijs. Kort samengevat biedt

---

elke SPO-school een goede structuur, een goed pedagogisch klimaat, goed onderwijs en voedt de school kinderen op tot burger in de Nederlandse samenleving.

Cultuur en werkklimaat

Verantwoordelijkheid, inspiratie, zorg en respect zijn sleutelwoorden binnen SPO Utrecht: in de klas, in de school en binnen de organisatie als geheel. Van alle medewerkers wordt gevraagd dat zij deskundig zijn, professioneel betrokken en gericht op ontwikkeling. Ook moeten zij het vermogen hebben in te kunnen spelen op een veranderende omgeving en een gezond gevoel hebben voor wat haalbaar is.

Wat voor het leren bij kinderen belangrijk is (actief leren, eigenaarschap en verantwoordelijkheid voelen voor jezelf en je omgeving) neemt SPO Utrecht ook als uitgangspunt voor de sturing van en samenwerking binnen de organisatie. Ons uitgangspunt is: maatwerk op schoolniveau waar mogelijk, en centrale aansturing waar nodig. Hierbij streven we naar een goede balans tussen autonomie voor scholen enerzijds en het benutten van gezamenlijke kracht en samenwerking anderzijds. Autonomie is voor scholen verbonden met eigenaarschap, verantwoordelijkheid en het verantwoorden van keuzes.

Binnen de school worden taken en bevoegdheden verdeeld op basis van deskundigheid, affiniteit en ontwikkelingsmogelijkheden van personeel. De gekozen schoolorganisatie past bij de wijze waarop de school de onderwijsdoelen wil bereiken. Gespreid leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid zijn hierbij kernbegrippen. SPO Utrecht koos daarom bij de invoering van de functiemix voor specialisten (seniorleraren LB).

Communicatie

SPO Utrecht streeft naar een open communicatie en korte lijnen binnen de organisatie. Niet alleen binnen de scholen maar ook bovenschools. Veel informatie staat op onze website www.spoutrecht.nl.

Medezeggenschap

Personeel en ouders hebben de mogelijkheid om actief mee te denken over beleid van SPO Utrecht. Elke school heeft een medezeggenschapsraad (MR), waarin personeel en ouders zijn vertegenwoordigd. De medezeggenschapsraad heeft inspraak- en adviesrecht op specifieke aangelegenheden van de school, het MR-reglement regelt taken en bevoegdheden. De directeur van de school treedt op als vertegenwoordiger vanuit het bevoegd gezag en is dus zelf geen lid van de medezeggenschapsraad.

Elke medezeggenschapsraad is vertegenwoordigd in de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) van SPO Utrecht, door een ouder of een personeelslid. De GMR heeft inspraak- en adviesrecht op het algemene beleid dat geldt voor alle, of voor een meerderheid van de scholen van SPO Utrecht. Het College van Bestuur voert het overleg met de GMR.

In 2017 was er regelmatig contact en vooroverleg met het dagelijks bestuur van de GMR. Het dagelijks bestuur van de GMR bestond in 2017 uit voorzitter Mirjam van den Berg, ouder van de Rietendakschool en secretaris Robin Heijman, leerkracht Dr. Bosschool.

In het vooroverleg werden de agenda's van de vergaderingen voorbesproken. De GMR kwam in 2017 vijf keer bijeen en besprak onder meer de volgende zaken: het meerjarenonderhoudsplan, de voorjaarsnota, het SPO Functieboek, de begroting van SPO Utrecht en de meerjarenbegroting 2018-2022, het GMR-jaarverslag, het vakantierooster, de SPO-toetskalender en het veiligheidsbeleid. Eén van de bestuurders was een deel van elke vergadering van de GMR aanwezig voor informatie, toelichting en overleg. Ook kwamen regelmatig gasten op uitnodiging van de GMR of het CvB toelichting geven over bepaalde onderwerpen. In 2017 spraken onder anderen de beleidsadviseur huisvesting over het meerjarenonderhoudsplan en de adviseur kwaliteit over de nieuwe vorm van bestuursgericht inspectietoezicht. De Raad van Toezicht en de GMR bezochten ten minste één keer per jaar elkaars vergaderingen en hebben tussendoor contact over bijvoorbeeld de begroting.

Klachten

Er zijn in 2017 acht klachten door ouders ingediend. Deze klachten betreffen zeven verschillende scholen en kwesties. Van deze acht klachten zijn er vijf bij SPO Utrecht ingediend (in 2016 waren het er ook vijf). Een bij het College voor de Rechten van de Mens, een bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs en een bij de Landelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs.

Van de klachten die door ons zijn behandeld, was een klacht gegrond, waren drie klachten deels gegrond en is nog een klacht in behandeling. De klachten die door de genoemde externe commissies zijn behandeld, zijn alle ongegrond verklaard.

Daarnaast is in 2017 door ouders een beroep ingesteld bij de Raad van State. De Raad van State heeft dit beroep ongegrond geacht.

Meerjarenbeleid: het Koersplan 2014-2018

SPO-scholen streven ernaar om goed onderwijs te geven en een plezierig en professioneel werkklimaat te bieden voor het personeel. In het schoolplan staat het meerjarenbeleid van de school geformuleerd om deze doelen te bereiken.

SPO Utrecht werkt met een strategisch meerjarenbeleidsplan (het Koersplan, zie www.spoutrecht.nl). Het bestuur ondersteunt de scholen indien nodig met SPO-beleid. Doel van SPO-beleid is dat het bijdraagt aan onderwijs en werkklimaat. SPO-beleid wordt voorbereid door werk- en projectgroepen, waarin directeurs, stafmedewerkers en specialisten participeren.

Kort samengevat richt het Koersplan 2014-2018 zich op de realisatie van een duurzaam breed onderwijsaanbod, gebaseerd op een duidelijke pedagogische visie. Doel is dat kinderen goede basisvaardigheden ontwikkelen en gestimuleerd worden zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Hierbij gaat extra aandacht uit naar het integreren van nieuwe technologie en 21e-eeuwse vaardigheden in het onderwijsaanbod en de onderwijsaanpak.

Jaarverslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) van SPO Utrecht ziet er op toe dat de doelstellingen worden behaald die wettelijk en maatschappelijk van SPO Utrecht mogen worden verwacht. En de RvT ziet er op toe dat de algemene gang van zaken plaatsvindt op een te verantwoorden wijze.

Daarnaast ziet de RvT erop toe dat het College van Bestuur (CvB) de stichting op adequate wijze bestuurt op het gebied van onderwijs, kwaliteit, huisvesting, financiën en bedrijfsvoering. Ook bewaakt de Raad van Toezicht dat onder bestuur van het CvB geen beleid wordt gevoerd of praktijken plaatsvinden die onwettig zijn, in strijd zijn met de statuten, in strijd zijn met de gangbare ethische opvattingen of het gezond verstand.

De RvT gebruikt een toezichtkader en de code Goed Bestuur van de PO-Raad als leidraad voor haar toezichthoudende taak.

Omvang, samenstelling en honorering

De Raad van Toezicht bestaat uit minimaal vijf en maximaal zeven leden. De leden nemen zitting voor een termijn van vier jaar. Zij treden af volgens een door de RvT vastgesteld rooster. Ze zijn herkiesbaar na de eerste termijn van vier jaar. Leden kunnen niet langer dan acht jaar aaneengesloten zitting hebben in de RvT.

De samenstelling van de RvT is zodanig dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren ten opzichte van elkaar en het CvB. Leden van de RvT vertegenwoordigen verschillende expertisegebieden: financieel, juridisch en onderwijsinhoudelijk.

Per 1 maart 2017 zijn Elske Overgoor (voorzitter) en Patrick van Aart (lid) toegetreden tot de RvT. Zij vervangen respectievelijk Peter Wouters en Nikki Hoop, waarvan de benoemingstermijn na acht jaar afliep. De RvT is Peter Wouters en Nikki Hoop veel dank verschuldigd voor hun jarenlange tomeloze inzet, hun kritische blik en passie voor het onderwijs(bestuur). Tijdens de tweedaagse van het DOPO is passend afscheid van hen genomen met een inleiding door en inhoudelijk debat onder leiding van Leo Pauw (directeur en mede-oprichter van de Stichting Vreedzaam).

De vergoeding van de leden van de RvT sluit aan bij de landelijke adviesregeling van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen en past binnen de Wet Normering Topinkomens. De basis van de honorering van de toezichthouders bleef ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

In 2017 bestond de Raad van Toezicht uit:

Naam	Rol in RvT	Hoofdfunctie in 2017	Benoemd op voordracht van	Benoemd tot	Aftredend (herkiesbaar tot)	Honorering (ex BTW)
Peter Wouters	Voorzitter en lid werkgeverscommissie	Partner bij Change Management Consultants	RvT	01-03-2015, herbenoemd	1 maart 2017 afgetreden	€ 1.333,33
Elske Overgoor	Voorzitter en lid werkgeverscommissie	Programmadirecteur NS Next, NS	RvT	01-03-2021	2025	€ 6.666,66
Ben Noy	Lid en lid auditcommissie	Partner Antaurus Vermogensbeheer	RvT	01-06-2019	2023	€ 4.500
Heleen Damingh	Lid en lid werkgeverscommissie	Partner bij Van Bladel advocaten	GMR (P)	01-03-2016	2020	€ 4.500
Nikki Hoop	Lid	Strategisch Onderwijspartner ROC M.N.	RvT	01-03-2015, herbenoemd	1 maart 2017 afgetreden	€ 583
Albert Jan Krikke	Lid, lid werkgeverscommissie en lid RvT ISU	Regiodirecteur Wellantcollege	GMR (O)	01-03-2015, herbenoemd	2019	€ 5.500
Bert Lubbinge	Lid	Eigenaar Ayudar	GMR	01-06-2019	2023	€ 3.500
Martin van Reeuwijk	Lid, vice-voorzitter, lid Auditcommissie en lid CvT ISU	Docent, eigenaar Samen Door	GMR (O)	01-03-2015, herbenoemd	2019	€ 5.500
Patrick van Aart	Lid	Algemeen directeur Gunnebo	RvT	01-03-2021	2025	€ 2.916

Werkwijze en toezichtkader

De RvT houdt op actieve wijze het interne toezicht op de organisatie. Op basis van de principes van Policy Governance heeft de RvT ijkpunten vastgesteld, waarop het interne toezicht is gebaseerd. Deze ijkpunten omvatten: behandeling leerlingen en omgang met ouders, interne organisatie, structuur en processen, financiën, huisvesting en personeel.

De RvT vervult tevens de werkgeversrol voor de bestuursleden en is adviseur en sparringpartner voor het bestuur.

De taken van de Raad van Toezicht zijn expliciet beschreven in de statuten van SPO Utrecht en in het hierop gebaseerde reglement van de RvT.

Informatiebronnen die de RvT hanteert, zijn: rapportages van het CvB, inspectierapporten, benchmarks, media, eigen waarnemingen, schoolbezoeken, het accountantsverslag en het overleg met de accountant, gesprekken met leidinggevenden en medewerkers van SPO Utrecht en gesprekken met stakeholders zoals de gemeente en andere besturen.

De RvT werkt met twee commissies: een werkgeverscommissie en een auditcommissie. Beide commissies functioneren als adviescommissie voor de RvT. De leden van de RvT komen tot een eigen oordeel, na de adviezen en bevindingen van de commissies.

Tevens zijn twee leden van de RvT vertegenwoordigd in de Commissie van Toezicht van International School Utrecht.

Werkzaamheden en beoordeling

In 2017 kwam de Raad van Toezicht vijf keer bijeen voor een reguliere vergadering, in het bijzijn van het College van Bestuur. De vergaderingen vonden plaats op basis van een vooraf vastgestelde inhoudelijke jaarplanning, met specifieke agendapunten, themabesprekingen en presentaties. Daarnaast hadden de voorzitter en vice-voorzitter van de RvT regelmatig bilateraal (voor)overleg met het CvB. In 2017 organiseerde de RvT twee studiedagen, één in het voorjaar en één in het najaar, en een informele bijeenkomst.

In 2017 is de auditcommissie van de RvT verschillende keren bijeen geweest, in het bijzijn van het bestuurslid met financiën in portefeuille en de controller. Aan de orde kwamen onder andere:

- de jaarrekening 2016, het accountantsverslag en de adviesbrief van de accountant
- de begroting 2018 en de externe ontwikkelingen in relatie tot de prognose en de meerjarenbegroting vanaf 2018
- de evaluatie van het eerste controlejaar van accountant KPMG.

In 2017 heeft de werkgeverscommissie van de RvT de volgende onderwerpen ter hand genomen:

- het voeren van een functioneringsgesprek met beide leden van het CvB
- voorbereiding herijking personeelsbeleid CvB.

De bestuurders van SPO Utrecht werden conform de cao bestuurders PO 2016 gehonoreerd.

Thea Meijer, voorzitter	0,9 fte	€ 107.233,34
Eric van Dorp	1 fte	€ 119.496,35

Nevenfuncties

Thea Meijer was in 2017 lid van het algemeen bestuur van de PO-Raad. Eric van Dorp was in 2017 bestuurder van het Vervangingsfonds en het Participatiefonds.

Ontvangen vergoedingen:

Vereniging PO-Raad (T. Meijer)	€ 5.500
Stichting Vervangingsfonds en bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs (E. van Dorp)	€ 4.903
Stichting Participatiefonds Onderwijs (E. van Dorp)	€ 4.000
Totaal door SPO Utrecht ontvangen vergoeding in 2017	€ 14.403

Naast de jaarlijks terugkerende ijkpunten zijn de volgende onderwerpen in de vergaderingen van de Raad van Toezicht besproken.

Goedkeuring is verleend aan:

- de jaarrekening 2016
- de begroting 2018. De RvT heeft kennis genomen van meerjarenbegroting 2018-2022
- het afstoten van enkele gronden en gebouwen die, vanwege nieuwbouw elders, niet meer nodig zijn voor het onderwijs van SPO Utrecht
- de pilot 'energie neutrale gebouwen', waarbij een lening bij de gemeente Utrecht wordt afgesloten.

Besloten is om:

- KPMG ook voor het controlejaar 2018 aan te stellen als accountant.

Besproken zijn onder andere:

- de gevolgen van het aankomende en reeds gevoelde lerarentekort
- de huisvesting van International School Utrecht. De RvT kijkt met vertrouwen uit naar de uitvoering van de nieuwbouwplannen en blijft tegelijkertijd bezorgd over de (tijdige) realisatie van de nieuwbouw.

Inspectie

SPO Utrecht is in het eerste jaar van het vernieuwde inspectietoezicht door de onderwijsinspectie bezocht in het kader van het bestuursgerichte inspectietoezicht. Ook de RvT heeft in dat kader een gesprek met de inspectie gehad. In dit gesprek kwam, naast de manier van toezichthouden, onder andere ook de professionele cultuur binnen SPO Utrecht aan de orde.

Wij zijn er trots op dat de inspectie in haar rapport heeft aangegeven dat zij in de hele organisatie een professionele kwaliteitscultuur ziet. En dat zij van mening is dat het bestuur tegenspraak goed heeft georganiseerd en veel aandacht besteedt aan een actieve dialoog met in- en externe partners.

De RvT heeft, ten aanzien van het bestuur in zijn algemeenheid en ten aanzien van de bovengenoemde punten in het bijzonder, zijn vertrouwen in het CvB uitgesproken.

Horizontale verantwoording

Op diverse manieren is de Raad van Toezicht in overleg met stakeholders van SPO Utrecht.

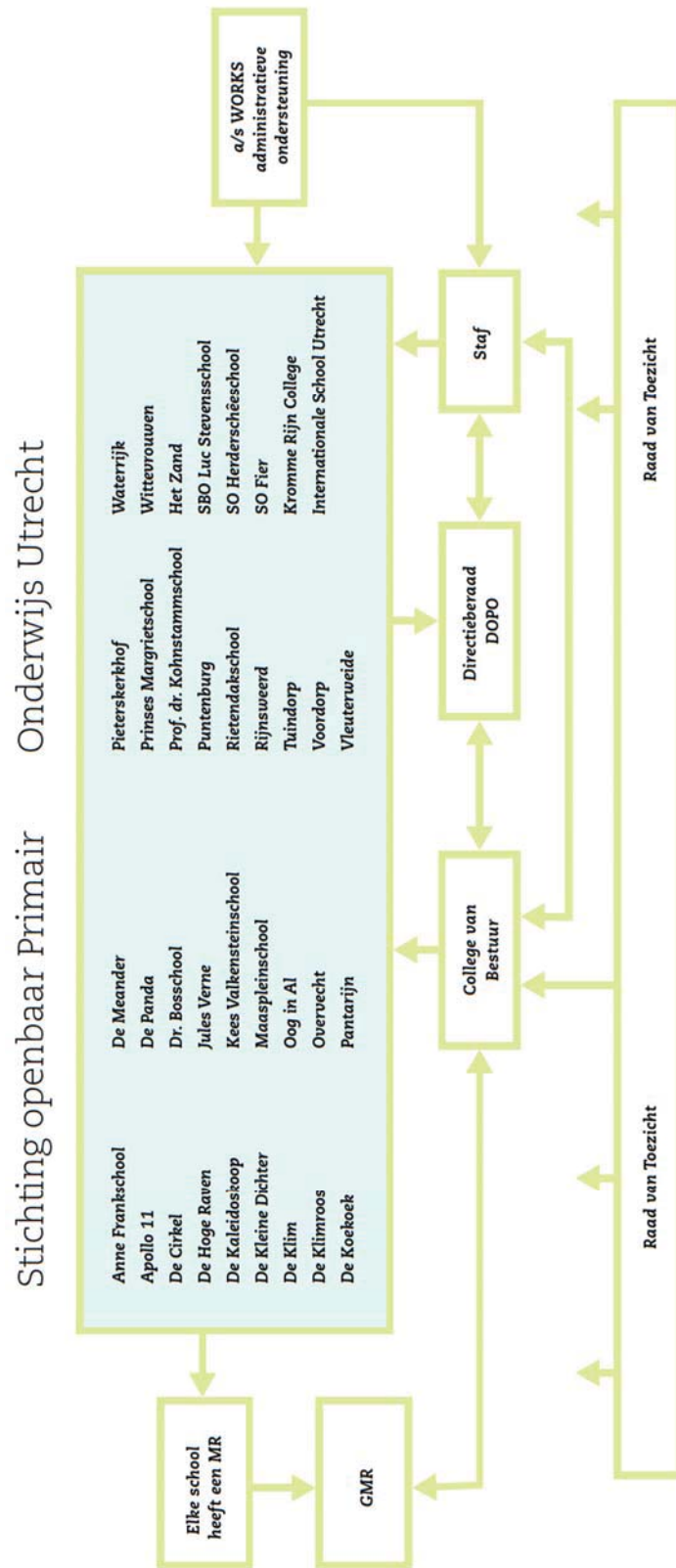
De RvT had in 2017 twee overlegmomenten met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). Eenmaal bezocht het dagelijks bestuur van de GMR de Raad van Toezicht en eenmaal bezocht een aantal RvT-leden de GMR-vergadering.

Tevens is er een jaarlijks overleg met de wethouder Onderwijs van de gemeente Utrecht.

Tijdens de studiedag in maart bezochten de RvT-leden zes scholen. Leden van de RvT waren ook aanwezig bij een deel van de tweedaagse studiebijeenkomsten van het directeurenoverleg (DOPO).

Ten behoeve van de eigen ontwikkeling heeft de RvT twee studiedagen georganiseerd. Tijdens deze dagen werden schoolbezoeken afgelegd en werd gesproken over casuïstiek en het eigen functioneren van de RvT. Daarnaast volgden leden cursussen of hebben zij het VTOI-jaarcongres bezocht. Alle leden zijn lid van de VTOI.

Organogram

Eigentijds onderwijs

Innovatie

In het Koersplan ligt de focus op 21ste eeuwse vaardigheden als het gaat om onderwijs, innovatie en professionalisering. SPO-scholen werken aan een duurzaam breed onderwijsaanbod, gebaseerd op een duidelijke pedagogische visie. Doel is kinderen goede basisvaardigheden aan te leren en hen te stimuleren zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Hierbij is er extra aandacht voor het integreren van nieuwe technologie en 21ste eeuwse vaardigheden in het onderwijsaanbod en de onderwijsaanpak.

Bijna twintig SPO-scholen hebben de afgelopen jaren een bezoek gebracht aan High Tech High in San Diego. Hier hebben leerkrachten en directeuren inspiratie opgedaan voor schoolontwikkeling rond onderzoekend leren en eigenaarschap van kinderen voor hun eigen leerproces. In 2017 stonden we voor twee uitdagingen. We wilden dat alle SPO-scholen beschikken over dezelfde informatie. En we wilden dat scholen de in gang gezette ontwikkelingen zouden voortzetten.

Wat wilden we in 2017 bereiken?

Elke SPO-school maakt een eigen proces van onderwijsvernieuwing door. Vaak begint dit proces met oriëntatie: verkennen, een visie vormen, inspiratie vinden. Die periode wordt vervolgd met het opdoen van ervaringen in groepen, vaak door 'proeftuintjes'. Zo wordt de visie verdiept. Daarna volgt de fase van verankering in het schoolcurriculum, in leerlijnen, in een doorgaande lijn in doelen, werkwijze en inhoud.

In 2017 wilden we bereiken dat scholen een vervolgstap zetten in hun onderwijsvernieuwing. Enkele SPO-scholen werkten begin 2017 in fase 1, de meeste SPO-scholen werkten in fase 2 en 3. De scholen die tot de voorlopers behoren, stonden voor vragen rond structuur en verankering van de vernieuwingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2017 organiseerden wij bovenschools een verkort traject 'Leren in de 21ste eeuw'. Hierin was ook weer een bezoek aan High Tech High opgenomen voor 22 leraren, directeuren en beleidsadviseurs. Doel was de voortgang van de ontwikkeling op een aantal scholen een impuls te geven. Vier SPO-scholen maakten in 2017 zo voor het eerst kennis met High Tech High.

We ondersteunden de DOPO-werkgroep Onderwijsvernieuwing. Deze werkgroep vormt de spil van de beweging 'Leren in de 21ste eeuw' binnen SPO-scholen. Tijdens DOPO-bijeenkomsten werd geregeld aandacht gevestigd op recente ontwikkelingen, om directeuren te inspireren tot vervolgstappen in hun school. Voor de specialisten op de scholen werden twee netwerkbijeenkomsten en kleine werkgroepen georganiseerd. Ook tijdens de jaarlijkse 'Grote Uitwisseling' was er veel uitwisseling van kennis, aanpak en ervaring en kregen alle SPO-professionals actuele input.

We hielden nationale en internationale ontwikkelingen scherp in de gaten en betrokken die waar zinvol op SPO-ontwikkelingen. De DOPO-werkgroep Onderwijsvernieuwing is in Nederland op zoek gegaan naar inspirerende voorbeelden van onderwijsvernieuwing.

Het verbinden van onderwijsvernieuwing aan 'Leren in de 21ste eeuw', was de grote uitdaging in 2017. De link met Wetenschap & Techniek in het onderwijs werd gerealiseerd via het thema onderzoekend en ontwerpend leren.

Wat was het resultaat?

Elke SPO-school zet haar eigen stappen in onderwijsvernieuwing, op een manier die bij de school en omstandigheden past. Het traject 'Leren in de 21ste eeuw' en de andere gezamenlijke activiteiten hebben de schoolontwikkeling een mooie impuls gegeven. Belangrijke thema's waren (inter)actief leren, maatwerk, eigenaarschap van kinderen, onderzoekend leren en kunst & cultuur.

Kwaliteitsbeleid

SPO Utrecht werkt duurzaam aan kwaliteitszorg. Dit gebeurt op basis van de kwaliteitscyclus en op alle kwaliteitsaspecten die op scholen aan de orde zijn. Zowel op schoolniveau als bovenschools is het van belang 'zicht op kwaliteit' te hebben, om de juiste stimulerende interventies te kunnen doen.

Systematisch werken aan kwaliteit is onderwerp van gesprekken tussen directeuren en met het SPO-kwaliteitsteam. Ook in het verantwoordingsgesprek tussen directeur en bestuurders, het jaarlijkse ijkpuntengesprek, laten directeuren zien hoe zij systematisch werken aan het behalen van hun eigen ambities op schoolniveau. In 2017 werden de eerste ervaringen opgedaan met de opnieuw geformuleerde ijkpunten en de nieuw opgestelde werkwijze rond de verantwoording.

Directeuren voeren in teams audits uit op elkaars scholen. Zij leggen hun beeld van de kwaliteit van de school vast in een auditverslag. Dit auditverslag geeft input voor verdere schoolontwikkeling. Auditverslagen en ijkpuntenverantwoording kunnen ook op andere plekken worden ingezet voor horizontale en verticale verantwoording. Binnen de scholen stimuleren we klassenbezoeken door specialisten en via collegiale consultaties. Leerkrachten leren van de feedback die zij krijgen.

Vanuit het subsidiariteitsprincipe kiest SPO Utrecht bewust voor maatwerk op schoolniveau waar mogelijk en voor een centrale aansturing waar nodig. Dit uitgangspunt heeft tot gevolg dat er gezamenlijk SPO-beleid bestaat waar dit (wettelijk) noodzakelijk en/of zinvol is. Actueel, passend en uitvoerbaar beleid is belangrijk voor het goed uitvoeren van onze taak. Ons beleid wordt daarom systematisch geactualiseerd aan de hand van interne en externe (wettelijke) ontwikkelingen.

Zicht op kwaliteit

Wat wilden we bereiken?

Scholen zijn primair verantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit. We wilden de scholen daarbij op systematische wijze ondersteunen en ook op bestuursniveau op een goede wijze zicht op kwaliteit houden.

Dit jaar was er aandacht voor het formuleren van passend toetsbeleid door scholen. Voorheen was dit bestuursbeleid. Ook was er aandacht voor de implementatie van de geactualiseerde aanpak van het afleggen van verantwoording door directeuren. Scholen moesten hun eigen toetsbeleid beredeneerd samenstellen en hierbij aansluiten op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en de school-specifieke normen.

Binnen de ijkpuntenverantwoording werd meer nadruk gelegd op het vaststellen van school-specifieke ambities en normen die aansluiten bij de leerlingen.

In het nieuwe waarderingskader van de onderwijsinspectie is meer ruimte voor het concretiseren van de 'eigen aspecten van kwaliteit', om zo het oordeel 'goed' op de diverse standaarden te behalen. Wij wilden scholen en bestuur goed voorbereiden op het nieuwe toezichtkader van de inspectie, ook in relatie tot de SPO-werkwijze rond kwaliteitsontwikkeling. Zo zouden we met de inspectie een passend

onderzoeksplan kunnen opstellen voor de verificatieonderzoeken. In juni 2017 werd bekend dat de inspectie in het najaar 2017 zou langskomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2017 is de jaarlijkse analyse gemaakt van de eindresultaten van alle SPO-scholen voor primair onderwijs. We hebben specifieke begeleiding geboden aan enkele scholen waar deze analyse risico's liet zien.

Vanaf september 2017 is het kwaliteitsteam van SPO Utrecht begonnen met het voeren van jaarlijkse kwaliteitsgesprekken op *alle* scholen. Deze gesprekken leveren extra informatie op over de stand van zaken op de kwaliteitsaspecten die gekoppeld zijn aan de ijkpunten en inspectiestandaarden. In juni 2018 zal hiervan een bovenschoolse analyse worden gemaakt. Deze fungeert als interne benchmark.

In het najaar 2017 is het vierjaarlijks inspectieonderzoek naar kwaliteit uitgevoerd bij SPO Utrecht. Ter voorbereiding zijn de directeuren geïnformeerd over het nieuwe onderzoekskader en de bijbehorende werkwijze. Voor de scholen die deel uitmaakten van het verificatieonderzoek, is een extra voorbereidende bijeenkomst geweest.

In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie acht verificatieonderzoeken uitgevoerd, twee onderzoeken naar 'goed' en twee onderzoeken op scholen op basis van risico. Het eindgesprek vond plaats in januari 2018, het definitieve rapport is half april 2018 verschenen en zal in de maand mei worden gepubliceerd op de website van de inspectie. In januari 2018 zijn tijdens het DOPO de resultaten teruggekoppeld naar aanleiding van het conceptrapport. Toen is gezamenlijk besproken welke punten SPO Utrecht de komende jaren zal oppakken.

Wat was het resultaat?

Jaarlijks bespreken we met het SPO-kwaliteitsteam per school de volgende indicatoren: scores op de eindtoets, (her)registratie schoolleider, audit opleidingsschool, verloop personeel, verzuim personeel, functiemix, groei of terugloop leerlingaantallen en klachten.

Deze indicatoren zijn te kwantificeren en dienen voor intern gebruik. Opvallende beelden per school geven aanleiding voor bespreking en waar nodig interventies van het kwaliteitsteam.

In het schooljaar 2017-2018 zijn we begonnen met het voeren van een nieuwe vorm van kwaliteitsgesprekken, om ook de kwalitatieve indicatoren met de directeuren te bespreken. In juli 2018 maken we hiervan een bovenschoolse analyse. Volgend jaar zal deze analyse deel uitmaken van het jaarverslag.

Hieronder zijn de opbrengsten van al onze scholen voor primair onderwijs weergegeven: de eindresultaten, de resultaten op de referentieniveaus en de verwijzingen naar het voortgezet onderwijs.

Van de school voor speciaal basisonderwijs en van onze scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs zijn de uitstroombestemmingen en de bestendinging weergegeven. De analyses van deze resultaten zijn aanleiding voor bespreking met het kwaliteitsteam, de bestuurders, DOPO, GMR en RvT. Deze besprekingen vinden plaats op verschillende momenten en leiden waar nodig tot interventies van het kwaliteitsteam.

De onderwijsinspectie heeft op basis van haar onderzoek in het najaar van 2017 aan SPO Utrecht een positief toezichtsarrangement toegekend met een beperkt aantal herstelopdrachten op schoolniveau. Dit is te lezen in [dit onderzoeksverslag](#).

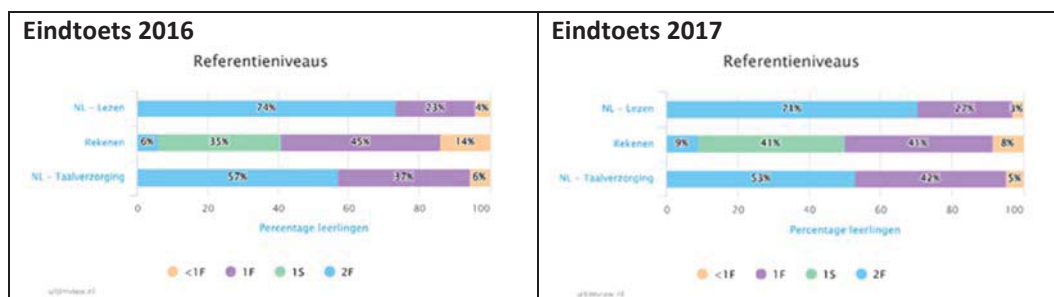
Eindresultaten SPO-scholen primair onderwijs 2016-2017

	Toets	2016 herberekend gemiddelde	2017 herberekend gemiddelde
Anne Frank	CET	534	532,4
Apollo 11	CET	208.8	538,7
Dr. Bos	CET	538.5	533,7
De Cirkel	CET	530.7	533
Hoge Raven	CET	337.4	538,3
Jules Verne	CET	535.4	532,7
Kaleidoskoop	CET	530.9	533,9
KeesValkenstein	IEP	80,5	83,1
Kleine Dichter	CET	538.7	539,3
Klim	CET	535 !	540,5
Klimroos	CET	530.6	525,7
Koekoek	CET	537.4	541,7
Kohnstamm	CET digi	540.8	535,2
Maasplein	CET	531.1	529,5
Meander	CET	535.7	535,0
Oog in Al (Mont)	ROUTE 8	212	205,0
Oog in Al (JdW)	ROUTE 8	209.1	214,0
OBO	IEP	80	75,1
Panda	CET	525.4	529,2
Pantarijn	CET	535.1	534,4
Pieterskerkhof	CET	539.8	541,4
Pr.Margriet	ROUTE 8	192.6	202,1
Rietendak	CET	531.1	532,9
Rijnsweerd	CET	543.9	544,2
Tuindorp	CET	538.5	535,9
Puntenburg	CET	532.9	535,5
Voordorp	CET	535.1	533,1
Vleuterweide	IEP	534.6	81,7
Waterrijk	CET	540	537
Wittevrouwen	ROUTE 8	220,6	225,4
't Zand	IEP	84.6	82,7

De landelijk gemiddelde score op de Cito eindtoets in 2017 is 535,6.

De landelijk gemiddelde score op de Cito eindtoets 2016 was 534,9.

Resultaten op referentieniveaus van SPO-scholen primair onderwijs 2016-2017

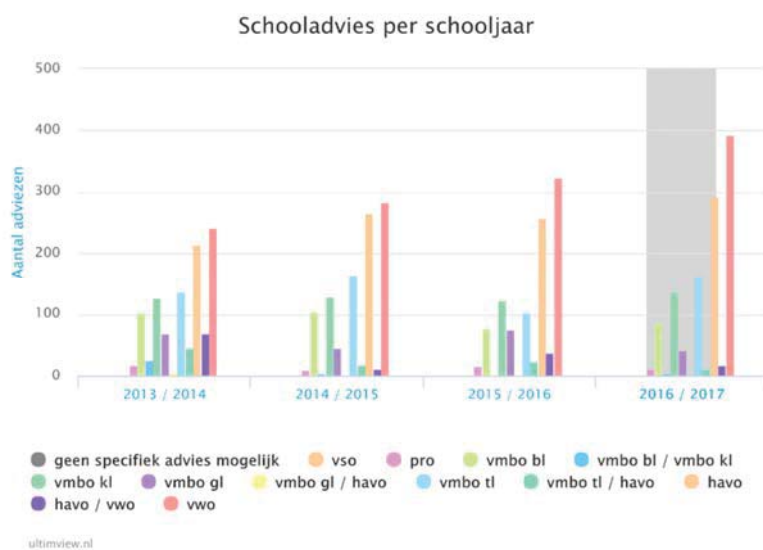
Het behaalde referentieniveau geeft aan wat een leerling kan op het gebied van taal en rekenen. Er zijn voor groep 8 drie verschillende referentieniveaus.

1F: rekenen en taal worden voldoende beheerst. De meeste leerlingen zullen aan het eind van groep 8 aan dit niveau voldoen.

1S: rekenen wordt meer dan voldoende beheerst. Dit is het niveau waarnaar bij rekenen wordt gestreefd.

2F: het hoogst haalbare niveau voor rekenen en taal voor leerlingen van groep 8.

Schooladviezen 2014-2017 voor kinderen op SPO-scholen voor primair onderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs

vso: voortgezet speciaal onderwijs

pro: praktijkonderwijs

vmbo: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

vmbo bl: basisberoepsgerichte leerweg (vmbo basis)

vmbo kl: kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo kader)

vmbo gl: gemengde leerweg

vmbo tl: theoretische leerweg

havo: hoger algemeen voortgezet onderwijs

vwo: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

Uitstroomniveaus van speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs 2016-2017

	Uitstroombestemming 2016			Uitstroombestemming 2017		
	onder OPP	op OPP	boven OPP	onder OPP	op OPP	boven OPP
Sbo Luc Stevens	10%	80%	10%	3%	84%	13%
Herderscheeschool		70%	30%	6%	63%	31%
SO Fier	12%	76%	12%	26%	67%	7%
Krommerijncollege	16%	82%	2%	10%	82%	8%

OPP: het ontwikkelingsperspectief van de leerling.

Bestendinging na het speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs

	Bestendinging 2016			Bestendinging 2017		
	Op uitstroom	Onder/boven uitstroom	Onbekend	Op uitstroom	Onder/boven uitstroom	Onbekend
Sbo Luc Stevens	74%	10%	16%	65%	16%	19%
Herderscheeschool	100%	0%		80%	10%	10%
SO Fier	68%	32%		75%	25%	
Kromme Rijn College	55%	18%	27%	36%	48%	16%

Bestendinging: leerlingen blijven later in het voortgezet onderwijs op, of ze gaan verder onder of boven hetzelfde niveau als waarop ze uit het primair onderwijs zijn uitgestroomd.

De percentages 'bestendinging 2016' gaan over de leerlingen die in 2015 van school gingen.
De percentages 'bestendinging 2017' gaan over de leerlingen die in 2016 van school gingen.

Werken met audits

Wat wilden we bereiken?

We wilden een volgende stap zetten in het vormgeven van audits als integraal onderdeel van kwaliteitszorg. In 2017 wilden we opnieuw dat de leerteams van directeuren audits uitvoeren. Bovendien wilden we een plan maken om de auditteams uit te breiden met andere medewerkers van de scholen, zoals schoolopleiders, intern begeleiders en andere specialisten. Zij moeten ook worden getraind voor het kunnen uitvoeren van kwalitatieve audits.

We wilden ook dat de leerervaringen van de audits, vastgelegd in een portfolio, zouden bijdragen aan de herregistratie van directeuren binnen het Schoolleidersregister PO. Het audittraject van SPO Utrecht was hiertoe al gecertificeerd door het Schoolleidersregister. We hoopten dat in 2017 alle leerteams een audit uitvoerden. En dat 60 procent van de auditteams zouden worden aangevuld met nieuw getrainde auditoren uit de scholen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2017 zijn audits uitgevoerd door alle leerteams van directeuren. Alle directeuren zijn hiertoe geschoold. De meeste leerteams hebben ook in dit tweede jaar gebruik gemaakt van begeleiding van een externe persoon bij het uitvoeren van de audit.

Aan het DOPO is een vervolgplan gepresenteerd voor het inzetten van audits. Dit wordt in 2018 opgenomen als integraal onderdeel van kwaliteitszorg binnen de organisatie.

Wat was het resultaat?

In 2017 zijn zes audits uitgevoerd door leerteams op de volgende scholen: Herderschêeschool, Anne Frankschool, De Kleine Dichter, Apollo 11, De Kaleidoskoop en obs Overvecht. Elke audit is uitgevoerd op een specifiek onderwerp binnen het referentiekader van SPO Utrecht en paste bij de ontwikkelingsvraag van de school en de directeur. (Het referentiekader van SPO Utrecht bestaat uit de ijkpunten en inspectiestandaarden.) De zes betreffende directeuren hebben van het auditteam feedback gekregen. Die feedback kunnen zij gebruiken voor verdere ontwikkeling binnen hun school en voor hun horizontale en verticale verantwoording.

Drie directeuren hebben in 2017 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een onderdeel van hun herregistratie te behalen via de reflectie op hun leerervaringen bij het voorbereiden en uitvoeren van de audits.

Beleidsevaluatie en herijking van beleid

Wat willen we bereiken?

We willen dat het beleid van SPO Utrecht actueel en passend beleid is. Het stelt kaders of is ondersteunend voor uitvoering op scholen. Actueel beleid voldoet aan de wettelijke vereisten. Ons beleid geldt als 'passend bij onze organisatie' als het noodzakelijk of zinvol is om dit op bestuursniveau vast te stellen. Waar mogelijk wordt ons beleid (verder) vormgegeven op onze scholen.

Het SPO-beleid is goed toegankelijk voor alle medewerkers en de medewerkers kennen het SPO-beleid ook. Als er samenhang is tussen verschillende beleidsonderdelen, is deze samenhang onderkend en bekend. Bij de vaststelling van het SPO-beleid zijn de directeuren in het DOPO betrokken en ook de GMR.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze kwaliteitszorg hebben we het beleid systematisch geëvalueerd en bijgesteld. We keken daarbij ook naar actualiteit en uitvoerbaarheid.

Met de implementatie van Office 365 en de opzet van een nieuwe website, hebben we de toegankelijkheid van beleidsdocumenten op een nieuwe wijze vormgegeven.

Wat was het resultaat?

Het huidige beleid is actueel, zinvol en uitvoerbaar. Dit toetsen we periodiek.

Beleidskaders zijn voor alle medewerkers via Office 365 beschikbaar.

Versterken van onderwijskansen

SPO-scholen werken aan het bestrijden van achterstanden bij kinderen, mede met gemeentelijke subsidies. De overheid kondigde per 2018 ingrijpende wijzigingen aan in de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Daarom hebben we ons met de gemeente, andere schoolbesturen, scholen en relevante ketenpartners georiënteerd op de impact van deze mogelijke veranderingen. We zijn met hen in gesprek gegaan over de gewenste focus in het onderwijsachterstandenbeleid.

SPO Utrecht zet in op goed onderwijs, samenhang in aanpak en beleid, en maximale kansen voor alle kinderen. Omdat de bestrijding van onderwijsachterstanden het meeste effect heeft wanneer hiermee vroeg wordt begonnen (vooral in de eerste zeven levensjaren van kinderen) ligt onze prioriteit bij de jongste leerlingen.

Wat wilden we bereiken

Een effectief en samenhangend onderwijsachterstandenbeleid, gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Ook wilden we voorkomen dat de grote steden fors moeten inleveren op achterstandsmiddelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

SPO-scholen werkten met de beschikbare extra middelen aan het bestrijden van achterstanden. Tien scholen werkten, samen met de voorscholen, aan voor- en vroegschoolse educatie (vve). Tien scholen zetten schakelklassen in. Drie scholen organiseerden activiteiten in het kader van de verlengde leertijd. Hieronder viel ook de deelname aan de Brede School Academie en de Zomerscholen. In totaal namen 1.337 kinderen deel aan deze activiteiten om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden.

SPO Utrecht participeerde in het stedelijk overleg met gemeente, schoolbesturen en Spelenderwijs, nieuwe kaders voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) van 2018 en verder te realiseren. De gemeente Utrecht heeft nog geen nieuw beleid geformuleerd. Inmiddels is bekend dat de bezuinigingen waarschijnlijk per 2019 effectief worden.

In vele gesprekken, met schoolbesturen uit de vier grote steden, met landelijke overheid en met de PO-Raad, hebben wij geijverd voor behoud van rijksmiddelen voor de aanpak van onderwijsachterstanden, die zo veel mogelijk in de school worden ingezet.

Wij hebben gepleit voor een aanpak die een doorgaande lijn van 0-12 jarigen realiseert in goede samenhang met de middelen voor passend onderwijs en jeugdzorg. Deze aanpak hebben we bepleit op gemeentelijk en landelijk niveau.

Wat was het resultaat?

We merkten dat we, ook gezien de komende bezuinigingen, een verbeterslag kunnen maken met het meer bewust en doordacht inzetten van de beschikbare extra middelen. In 2018 vraagt een stevige evaluatie, specifiek gericht op de inzet van de extra middelen, onze aandacht.

Gedurende het jaar 2017 werd duidelijk dat het nieuwe kabinet daadwerkelijk fors zal bezuinigen op onderwijsachterstandenbeleid in de grote steden, zowel op de lumpsumbekostiging (voor schoolbesturen) als op de middelen waarmee de gemeente de schoolbesturen faciliteert. Naar

verwachting wordt in mei 2018 bekend welke gevolgen dit zal hebben voor SPO Utrecht -per augustus 2019- en ook hoe de aangekondigde overgangsregeling er uit zal zien.

De gesprekken met de gemeente Utrecht over de bestrijding van achterstanden vanaf 2019 worden voortgezet, zodra bekend is hoe de nieuwe bekostiging er voor de gemeenten uitziet. Wij verwachten dat dit ook in mei 2018 bekend zal zijn.

Kunst en cultuur beter verankeren in de school

Wat wilden we bereiken?

Samen met de gemeente en culturele partners werkten we aan een duurzame aanpak van de vormgeving van kunst- en cultuureducatie. Doel is kunst- en cultuureducatie een duurzaam en volwaardig onderdeel van het curriculum van scholen te laten zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

32 SPO-scholen werkten met beschikbare subsidies aan een curriculum kunst & cultuur. Veertien scholen professionaliseerden zich op dit gebied, zodat zij in staat zijn dit curriculum in elke groep aan te bieden en het te verankeren in het schoolplan.

Met de subsidieregeling 'Impuls muziekonderwijs' van het Fonds voor Cultuurparticipatie kunnen scholen investeren in meer en beter muziekonderwijs op de basisschool. In 2017 maakten zes SPO-scholen hiervan gebruik. Twee scholen hebben een aanvraag gedaan voor de volgende periode.

Creatief Vermogen Utrecht is een van de projecten in het kader van de landelijke regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Dit Utrechtse project richt zich op het ontwikkelen en verankeren van een leerlijn creatief vermogen. Dit gebeurt vanuit creatief partnerschappen, dit zijn meerjarige samenwerkingen tussen scholen en culturele instellingen. Er maakten in 2017 vijf scholen van SPO Utrecht deel uit van zo'n creatief partnerschap.

SPO Utrecht werkte samen met stichting Cultuur & School Utrecht. Cultuur & School Utrecht bemiddelt als intermediaire organisatie voor het primair onderwijs, het grootschalige buiten-de-school georganiseerde cultuuraanbod.

Wat was het resultaat?

Alle SPO-scholen maakten gebruik van dit aanbod. Cultuureducatie wordt, mede door de inzet van de verschillende subsidies, steeds beter ingebed in het curriculum van onze scholen. Daarbij zien we veel verschillen, variërend van een focus op bijvoorbeeld muziek, tot een volledige integratie van kunst en cultuur met de 21^e eeuwse vaardigheden. De rol van de intern cultuurcoördinator en de directeur, zijn bij de inbedding en borging van cultuureducatie van wezenlijk belang.

Samenwerken met ouders

Onderwijs biedt kinderen veel kansen voor ontwikkeling en ontplooiing. Maar het succes van de kinderen hangt ook af van de goede samenwerking tussen school en de ouders van leerlingen. Ouders hebben immers veel invloed op de ontwikkeling van hun kinderen.

Wat wilden we bereiken?

We wilden bevorderen dat alle scholen zich bewust zijn van de ingrediënten voor goede ouderbetrokkenheid: samenwerking, gezamenlijkheid, wederkerigheid en wederzijdse respect. We wilden ook dat de scholen dit vertalen dit naar een eigen visie op en concrete aanpak van ouderbetrokkenheid.

Onze scholen bevorderen deze samenwerking door te werken aan:

- professionele communicatie met ouders,
- het duidelijk maken van wederzijdse verwachtingen,
- differentiatie in contacten: niet alle ouders zijn hetzelfde of hebben dezelfde mogelijkheden.

Bovenschools ondersteunen we ouderbetrokkenheid door gelegenheid te bieden tot ontwikkelingsmogelijkheden en inspiratiemomenten. Daarnaast werken we aan een goede samenwerking met ouders in de GMR.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We ondersteunden scholen bij de vormgeving van ouderbetrokkenheid en een goede communicatie met ouders. Tijdens de kwaliteitsgesprekken is samenwerken met ouders, expliciet onderdeel van de SWOT-analyse geweest.

Wij hebben ook dit jaar aandacht besteed aan een goede dialoog met de GMR. We vinden het plezierig dat zoveel ouders betrokken zijn bij beleidsontwikkeling van SPO Utrecht en vaak ook zo actief hun bijdrage leveren. Wij proberen dat te stimuleren door hen ook zo volledig en tijdig mogelijk te informeren over actuele onderwijszaken en nieuwe voorstellen.

Wat was het resultaat?

Wat opviel tijdens de gesprekken over ouderbetrokkenheid op scholen: het belang van ouderbetrokkenheid wordt gedeeld, maar een eigen schoolvisie op en een concrete aanpak van ouderbetrokkenheid is nog in ontwikkeling. Het op een doelmatige wijze werken aan de versterking van de samenwerking met ouders behoeft in 2018 nadere aandacht.

De doelstelling om ouderbetrokkenheid ook bovenschools te ondersteunen, door gelegenheid te bieden voor ontwikkelingsmogelijkheden en inspiratiemomenten voor leraren en directeuren, is niet bereikt. Deze doelstelling verdient wel alle aandacht, omdat een constructieve samenwerking met ouders cruciaal is en verschil kan maken. Wij zullen dit in 2018 oppakken in het kader van de SPO Academie.

De samenwerking met de GMR was ook dit jaar goed. Veel ouders waren actief vertegenwoordigd in de GMR en droegen, vaak ook vanuit hun eigen expertise, bij aan SPO-beleid.

Personeel

Personeelsbeleid en goed werkgeverschap

Centraal in onze aanpak voor personeelsbeleid, staan de professionalisering van medewerkers, een goed werkklimaat en een strategisch HRM-beleid. Ons strategische HRM-beleid is gericht op onderwijskwaliteit, op een professioneel verzuim- en vervangingsbeleid en op verlaging van de werkdruk.

We werken met ons personeelsbeleid op basis van het Koersplan, het Bestuursakkoord uit 2014 en vanuit de cao primair onderwijs. In 2017 hadden we de volgende speerpunten.

Professionalisering

Wat wilden we bereiken?

Wij wilden personeel de gelegenheid te geven om zich te blijven ontwikkelen in het vak. Leerkrachten die een masteropleiding of post-hbo jaartraining volgen of hebben gevolgd, geven vaak een impuls aan de kwaliteit van een school. Samenhangend met de functiemix stimuleren we deze scholing op tal van manieren. In het schooljaar 2017-2018 wilden we bereiken dat 46 procent van de leerkrachten van een school een master of post-hbo jaartraining volgen of hebben gevolgd.

Teams die een professionele, lerende organisatie vormen, bereiken de beste resultaten met hun onderwijs en met hun school. In het schooljaar 2016-2017 wilden we bereiken dat alle SPO-scholen hierin een (vervolg) stap hebben gezet.

Daarnaast wilden we met een goed HRM-beleid medewerkers faciliteren om zich zo te professionaliseren dat zij hun beroep ten volle kunnen uitvoeren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben opnieuw gestimuleerd dat personeel gebruik maakt van de Lerarenbeurs en masteropleidingen volgt. In de Opleidingsraad van de HU werkten we mee aan de opzet van een nieuwe Master Expertleerkracht Primair Onderwijs. Deze master richt zich op een brede verdieping van kennis en vaardigheden van de leerkracht.

Om te stimuleren dat teams professionele, lerende organisaties vormen, trainden we in 2017 drie teams van SPO-scholen. Van en met elkaar leren, als onderdeel van een lerende organisatie, stimuleerden we bovenschools door het organiseren van netwerken voor medewerkers met eenzelfde taak of functie. Daarnaast faciliteerden we het samenwerken van directeurs in leerteams.

We maakten een start met het actualiseren van de gesprekkencyclus voor leerkrachten. Daarin wilden we de stappen van startbekwaam naar basisbekwaam en vakbekwaam op een inhoudelijke wijze verwerken zonder in een 'afvinkstelsel' te belanden.

Door nieuwe ontwikkelingen die zich eind 2017 aankondigden, hebben we dit nog niet afgerond. Zo werd het aangekondigde Lerarenregister uitgesteld en leidde de afgekondigde salarisverhoging voor leraren tot de wens om in een nieuwe cao het huidige functiegebouw van leraren herzien. We verwachten dat dit in 2018 wordt gerealiseerd. Dan kunnen we de gesprekkencyclus hierop afstemmen.

We actualiseerden de notitie 'introductie en begeleiden startende leerkrachten', gericht op een planmatige begeleiding van startende leerkrachten. Input kwam van de leraren zelf, die hun ervaringen als leraar in de SPO PRO Talentenpool met ons evalueerden, en van de bevindingen in het regionale project Samenwerken aan Opleiden.

Alle SPO-directeuren zijn inmiddels geregistreerd. Als het om herregistratie gaat, ervaren veel SPO schoolleiders het Schoolleidersregister als knellend, bureaucratisch en belemmerend. Zij hebben samen actie ondernomen om in gesprek te raken met AVS en het Schoolleidersregister.

Van en met elkaar leren in een professionele cultuur, bleek opnieuw een goede manier om resultaten op te leveren. Binnen SPO Utrecht werkten we daar op tal van manieren aan: in netwerken, in leerteams van directeuren, door opleiding en coaching on the job voor onderbouw coördinatoren, door de 'audits opleidingschool' voor en door schoolopleiders, door de 'audits onderwijskwaliteit' voor en door directeuren in hun leerteam, enzovoort.

Werkdruk in het onderwijs krijgt als thema veel aandacht. We oriënteren ons op effectieve acties op dit terrein en ondersteunen personeel om werkdruk te reduceren.

Wat was het resultaat?

Veel collega's ontwikkelden zich in hun werk door het al dan niet samen werken aan verdieping, kennisverbreding en uitbreiding van hun vaardigheden.

We merkten dat het ontbreken van middelen en gekwalificeerd personeel om ambulante tijd te creëren, geregeld voor personeel een belemmering vormt om zich te professionaliseren, mede door de reeds bestaande werkdruk.

Het directeurenoverleg DOPO realiseerde een nieuwe samenwerking door te werken vanuit de volgende uitgangspunten:

- door ontmoeting en uitwisseling inspireren, (h)erkennen en steunen we elkaar
- vanuit verbondenheid en eigenheid is iedereen verantwoordelijk en zijn we samen eigenaar
- doelgericht en weloverwogen werken aan goed onderwijs.

Door vanuit deze optiek thema's te agenderen, verdiepte de samenwerking zich tussen directeuren onderling en tussen directeuren en staf. De opbrengst van gezamenlijke bijeenkomsten ('wat neem ik mee voor mijn schoolontwikkelingen en hoe breng ik dat succesvol in mijn school') werd daardoor vergroot. Bovendien droeg het bij aan het gevoel er samen voor alle scholen te zijn.

We vinden het fijn dat de inspectie deze lerende cultuur in 2017 ook gezien, benoemd en gewaardeerd heeft tijdens het inspectiebezoek.

Op steeds meer terreinen komen een goede verbinding en meer structurele samenwerking tot stand tussen onderwijspraktijk en wetenschap. In 2017 hebben we onder meer gewerkt aan de volgende zaken.

- **'Steeds beter onderwijs geven'**
- Dit is een landelijk project waarin wordt onderzocht of het ICALT-observatie instrument kan worden gebruikt om een impuls te geven aan de ontwikkeling van ervaren leraren. De grondlegger van ICALT, Wim van der Grift, gebruikt zijn emiraat om vanuit werkgevers en werknemers dit onderzoek te doen. Zeven SPO-scholen zitten in de pilotgroep.

- **Lesson Study**
- De wetenschap stelt vast dat deze, van oorsprong Japanse, werkwijze een beloftevolle kwaliteitsverbetering van onderwijs tot stand brengt. Mensen van Onderwijskunde van de Universiteit Utrecht onderzoeken nu, samen met twee SPO-scholen, hoe Lesson Study haalbaar en realistisch in het Nederlandse primair onderwijs kan worden toegepast.
- **Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht**
- Zes scholen van SPO Utrecht nemen deel aan de Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht (WOU). Binnen dit landelijke NRO-project werken we nauw samen binnen het Utrechtse consortium. Op de scholen wordt praktijkonderzoek gedaan naar een onderwerp dat past binnen de schoolontwikkeling. Dit onderzoek wordt gedaan door een deel van de teamleden, ondersteund door een onderzoeker van een van de onderzoeksinstituten uit het consortium. Een van de leerkrachten heeft hierin een specifieke rol als broker tussen de schoolpraktijk en het onderzoek. Doel van het onderzoek op de school is, om op een systematische wijze in het team te leren en te werken aan de kwaliteit van het onderwijs. In juni 2018 zullen de opbrengsten van deze onderzoeken worden verzameld. De praktijkverhalen in dit jaarverslag zijn aan de WOU gewijd.
- **Wetenschap en Technologie**
- Vijftien SPO-scholen nemen (als voorloper) deel aan het stedelijke en regionale netwerk Wetenschap en Techniek. Dit netwerk komt voort uit de wens van de overheid om in 2020 op alle basisscholen wetenschap en techniek aan te kunnen bieden, als onderdeel van het Techniekpact.
 In Utrecht proberen we in dit netwerk van drie schoolbesturen, de hogescholen en de Universiteit Utrecht, wetenschap en techniek een middel te laten zijn voor innovatie van het onderwijs. Daarbij wordt veel steun verleend door het Wetenschapsknooppunt, de universiteit en het Universiteitsmuseum.
 De afgelopen twee jaar hebben we ons ook gericht op kennisdeling in de regio. Daarom is het netwerk uitgebreid met een groot aantal schoolbesturen in de regio.

Omdat we zien dat er veel overlap is tussen de WOU en W&T, onderzoeken we de komende tijd of beide in elkaar geschoven kunnen worden zodra het subsidietraject is afgelopen.

Opleiden

Wat wilden we bereiken?

Voor de bachelor fase van leerkrachten werken we samen met de pabo Theo Thijssen van de Hogeschool Utrecht en Amersfoort. We wilden deze samenwerking uitbreiden naar de werving van studenten voor de pabo. Het lerarentekort vraagt om maatregelen die de terugloop van het aantal nieuwe leraren keren.

In het project 'Versterking samenwerking' werken regionale schoolbesturen samen met de pabo. We wilden deze samenwerking verder verstevigen. SPO Utrecht is hierin een van de aanjagers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 'Versterking samenwerking' werd op verschillende niveaus een stap gezet die de kwaliteit van de samenwerking verhoogde. Op bestuurlijk niveau werd samengewerkt in de Opleidingsraad.

Op het niveau van bovenschoolse schoolopleiders werd samengewerkt in het BOIS (Bovenschools Opleiden In School), een kernteam en een projectgroep stuurden deze samenwerking. De SPO-directeur

professionalisering was voorzitter van deze projectgroep, een bestuurder van SPO Utrecht maakte deel uit van de regiegroep vanuit de Opleidingsraad.

De samenwerking richtte zich op verdere professionalisering van de 'audits opleidingsschool', de herregistratie van opleidingsscholen, de mogelijke rol van de pabo in de inductiefase van leerkrachten, het werven van aankomende pabo-studenten in relatie tot het lerarentekort en het tekort aan mannen in het onderwijs.

Het was een uitdaging om de samenwerking rond Wetenschap & Techniek en de Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht, veelal met dezelfde partners, aan deze overleggen te verbinden.

Begin 2017 waren twaalf SPO-scholen gecertificeerd opleidingsschool. De volgende scholen gaven aan zich in 2017 te willen certificeren: odbs Pieterskerkhof, De Kleine Dichter, Kees Valkensteinschool, Dr. Bosschool en de Rietendakschool.

In 2017 wilden we ons beraden op een professionaliseringsstap in de uitvoering van de audits ten behoeve van de certificering als opleidingsschool.

Wat was het resultaat?

Alle plannen zijn uitgevoerd. SPO Utrecht telt eind 2017 zestien gecertificeerde opleidingsscholen. Tenminste vijf andere scholen bereiden zich voor op deze audit.

Goede opleidingsscholen zijn ook van belang vanwege het lerarentekort. Binnenkort kunnen alleen gecertificeerde opleidingsscholen studenten een stageplaats bieden. En alleen een school met een opgeleide schoolopleider kan zij-instromers aanstellen en hen een goede begeleiding bieden.

Zowel door 'Versterking Samenwerking' als door te werken met opleidingsscholen, werd de lerende cultuur op scholen versterkt. Niet alleen studenten profiteren hiervan, maar zeker ook startende en ervaren leraren.

Het project 'Versterking Samenwerking' loopt af. SPO Utrecht is eind 2017 projectleider en penvoerder van 'Werk maken van Leren' geworden. Dit is een project waarin de pabo van de Hogeschool Utrecht en de besturen uit de Opleidingsraad samenwerken aan het succesvol werven en opleiden van zij-instromende leerkrachten.

Actualiseren HRM-beleid

Wat wilden we bereiken?

Per 1 augustus 2017 werden op alle SPO-scholen de laatste onderdelen van de cao po 2016-2017 ingevoerd. In samenhang hiermee wilden we verschillende aspecten van ons HRM-beleid actualiseren.

Wat was het resultaat?

Het huidige Integraal Personeelsbeleid werd op de onderdelen 'introductie en begeleiding startende leerkrachten' en 'schoolveiligheidsplan' geactualiseerd. Dit werd opgenomen in het nieuwe HRM-beleid.

Werkgelegenheidsbeleid

Wat wilden we bereiken?

De arbeidsmarkt zorgt voor problemen in het aantrekken van goede (inval)leerkrachten. Minder studenten op de pabo, vergrijzing onder leerkrachten en de verwachte pensioengolf dragen bij aan een krappe arbeidsmarkt.

Daarnaast constateerden we dat er een tekort dreigde te ontstaan aan goed gekwalificeerde Intern Begeleiders (IB'ers). We wilden maatregelen treffen om het tekort aan leerkrachten en IB'ers op te vangen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit onderzoek blijkt dat startende leerkrachten uitstromen uit het onderwijs omdat zij in de inductiefase geen goede begeleiding krijgen. Daarom hebben we ons inductiebeleid en de begeleiding van startende leerkrachten in SPO PRO, in SPO FLEX en op de scholen verder ontwikkeld.

Ook is voor startende IB'ers begeleiding gerealiseerd. Naast de reguliere netwerkbijeenkomsten kwamen er aparte bijeenkomsten voor startende IB'ers.

We hebben ons gericht op de werving van kwalitatief goede (inval)leerkrachten. We hebben nieuwe doelgroepen, zoals herintreders, zij-instromers en stagiaires actief benaderd via mail, onze website en via sociale media. We hebben voor SPO Utrecht een Facebook- en LinkedIn-pagina aangemaakt. Daarnaast hebben we ons als onderwijswerkgever gepresenteerd op banenmarkten zoals die van het Participatiefonds en van de Marnixacademie.

Wat was het resultaat?

Voor alle startende leerkrachten bij SPO Utrecht zijn bovenscholings drie intervisiebijeenkomsten en vier themabijeenkomsten georganiseerd. Verder is het inductiebeleid en de begeleiding van startende leerkrachten via de schoolopleiders op de scholen geïmplementeerd. Dit heeft ertoe geleid dat er minder uitstroom is geweest en het merendeel van de starters is doorgestroomd in een vaste baan.

Door werving via de website van SPO Utrecht hebben we in 2017 zeven herintreders in dienst genomen en één zij-instromer. Voor 2018 gaan we verder met deze werving.

In 2017 hebben we al onze stagiaires van de Hogeschool Utrecht benaderd en informatie gestuurd over SPO Utrecht. Voor de 3e en 4e jaars studenten is een bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst kregen ze een masterclass en informatie over loopbaanmogelijkheden bij SPO Utrecht. Met de 4^e jaars studenten zijn individuele loopbaangesprekken gevoerd. Het resultaat hiervan was dat een groot deel is ingestroomd op hun eigen school, op een andere school of in SPO PRO en SPO FLEX.

Onderwijshuisvesting

Voor 2017 waren nieuwe schoolgebouwen gepland voor obs Overvecht: OBO De Gagel (Ibisdreef), OBO Klopvaart (Eufraatdreef) en OBO Spoorzicht (Teun de Jagerdreef). Deze gebouwen vormden de hekkensluiters van het Masterplan po/(v)so.

Inmiddels is het vervolg op dat masterplan, het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV), door de Utrechtse gemeenteraad vastgesteld. Binnen dit MPOHV zijn de voorbereidingen voor nieuwbouw voor SO Fier, de Kees Valkensteinschool locatie Haarzicht, obs Jules Verne, kindcentrum Rijnvliet, obs Pantarijn en de International School Utrecht begonnen.

Voor SO Fier en voor de Kees Valkensteinschool in Haarzicht zijn op 1 januari 2017 al architecten geselecteerd. De architectenselectie voor de overige nieuwbouwscholen was later in 2017.

De ambitie is om deze nieuwbouwscholen als 'BENG' te realiseren: bijna energieneutraal gebouw. Maar ENG, een volledig energieneutraal gebouw, dus nul-op-de-meter, blijft ook voor 2017 een stip op de horizon.

De leerlingentelling van 1 oktober 2016 liet zien dat sommige scholen minder leerlingen hebben. We verwachten dat het leerlingenaantal weer zal stijgen zodra nieuwbouwontwikkelingen van woningen worden geconcretiseerd. Dit gebeurt in bijvoorbeeld Haarzicht, in Rijnvliet, het Jaarbeursterrein, de Cartesiusdriehoek en, naar verwachting in 2025, op het voormalig militair terrein aan het Merwedekanaal.

De weg die, ook in 2016, voor het onderhoud van de gebouwen is ingezet, wordt vervolmaakt en levert een consistent beeld op. Hierop kan strategisch worden gestuurd. Van Hoogevest Consultants is in 2017 gevraagd het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) te herijken en waar nodig te actualiseren.

De SPO-scholen die onderdeel zijn van multifunctionele accommodaties (mfa's) zullen aan de huidige eisen worden aangepast en verbeterd. Het gaat om Waterwin, Weide Wereld en Het Zand, waarin respectievelijk obs Waterrijk, obs Vleuterweide en obs Het Zand zijn gehuisvest. Dit vergt een inspanning van zowel gemeente als schoolbesturen.

Speerpunten in 2017 blijven de duurzaamheidsmaatregelen in onze gebouwen en het terugdringen van energieverbruik. Dit doen we met hulp van alternatieve energiebronnen zoals zonnepanelen, door verbetermaatregelen in gebouwen (isolatie, LED-verlichting) en door de inzet van een door de gemeente gefaciliteerde energiecoach voor de scholen.

Voor 2017 onderscheiden we onder het motto 'Bouwen en Beheersen' de volgende speerpunten.

Nieuwbouw

Wat wilden we bereiken?

Het gemeentelijk Masterplan po/(v)so 2007-2014 was voor SPO Utrecht in 2017 nog niet volledig gereed. In 2017 wilden we de oplevering van de drie locaties van OBO afronden. Daarnaast wilden we beginnen met de uitvoering van het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV), kortweg Masterplan II genoemd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We realiseerden de nieuwbouw van obs Overvecht: OBO De Gagel, OBO Spoorzicht en OBO Klopvaart. We bereidden de nieuwbouw voor van SO Fier, de nieuwbouw op locatie Haarzicht van de Kees Valkensteinschool, van obs Jules Verne, Kindcentrum Rijnvliet, obs Pantarijn en de International School Utrecht.

Wat was het resultaat?

Obs Overvecht kon eindelijk verhuizen naar nieuwe schoolgebouwen. Daarmee werd uiteindelijk ook voor deze laatste school uit het eerste Masterplan, goede huisvesting gerealiseerd.

Trots zijn we op het feit dat we van de gemeente Utrecht groen licht kregen om samen met Kind & Co een integraal kindcentrum in Rijnvliet te realiseren. Kindcentrum Rijnvliet gaat in augustus 2018 van start in een tijdelijke huisvesting.

De voorbereidingen voor genoemde nieuwbouw werden in 2017 uitgevoerd. Daarbij bereikten we voor SO Fier, de Kees Valkensteinschool en Kindcentrum Rijnvliet dat we kunnen investeren om volledig energieneutraal (ENG) te bouwen. In de bouwplannen voor SO Fier (speciaal onderwijs) en obs Pantarijn (met een afdeling hoogbegaafden) werden extra vierkante meters in de nieuwbouw opgenomen vanwege de specifieke doelgroep. Naar verwachting worden deze nieuwbouwprojecten de periode in 2018-2020 gerealiseerd.

Onderhoud, duurzaamheid en energiebesparing

Wat wilden we bereiken?

We streefden naar een zo optimaal mogelijke conditie van de schoolgebouwen voor acceptabele en marktconforme prijzen. Daarbij wilden we duurzame en energiebesparende maatregelen toepassen in situaties die daarvoor qua cyclus (onderhoud, nieuwbouw) in aanmerking komen. Bij nieuwbouw realiseren we waar mogelijk energieneutrale gebouwen (ENG).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gebaseerd op vastgesteld inkoopbeleid, zijn we begonnen met aanbestedingen voor onderhoud waarbij prijs- en prestatieafspraken leidend zijn.

We wilden met de gemeente Utrecht goede afspraken maken over de renovatie van onze scholen in de mfa's Waterwin (obs Waterrijk), Weide Wereld (obs Vleuterweide) en Het Zand (obs Het Zand).

We wilden een cyclisch systeem van meerjarenonderhoud realiseren op basis van een jaarlijkse prioritering van deze categorisering: wettelijk verplicht, noodzakelijk en gewenst.

In de onderhoudscyclus van gebouwen wilden we waar mogelijk rekening houden met investeringen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing.

We werkten met energiecoaches op acht SPO-scholen. Dit om de scholen en hun gebruikers bewust te maken van het verbruiken van energie, om hun gedrag positief te beïnvloeden en hierin veranderingen tot stand te brengen.

Wat was het resultaat?

We hebben concrete stappen gezet om werkzaamheden aan te besteden conform ons vastgestelde inkoopbeleid. We hebben ook nieuwe marktconforme huurafspraken met organisaties voor buitenschoolse opvang gemaakt, in samenspraak met onze partners.

De gemaakte plannen voor verbetering van de multifunctionele kinderclusters leiden tot concrete verbeteringen in de periode 2018-2019.

Ons meerjarenonderhoudsplan is opgenomen in IBIS MAIN, een professioneel onderhoudssysteem.

We hebben op sommige scholen stappen gemaakt in duurzaamheid, door LED-verlichting aan te brengen, zonnepanelen te plaatsen en energieneutraal te bouwen.

We hebben het project energiecoach/energiescans met acht SPO-scholen succesvol afgesloten. Naast een beperkt financieel voordeel voor de scholen, zit de grootste waarde van dit project in de gedragsverandering van mensen. Zij gaan bewuster om met het verbruik van energie.

Uitdagende schoolpleinen

Wat wilden we bereiken?

We werkten aan vernieuwing van onze schoolpleinen om leerlingen meer uitdaging te bieden bij buitenspel en meer gelegenheid te geven voor natuurbeleving. Daarmee beoogden we meer spel en beweging op de pleinen te realiseren en meer uitdaging te bieden aan kinderen, ook door toepassing van meer groen. Bij de realisatie maakten we mede gebruik van diverse subsidies.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bij verbouwingen, bij nieuwbouw en in bestaande situaties ondersteunde de coördinator bewegingsonderwijs SPO-scholen bij het realiseren van uitdagende schoolpleinen.

Wat was het resultaat?

In 2017 hebben wij op zes schoolpleinen extra bomen geplant. Deze bomen kwamen uit het gemeentelijk depot. Op Daltonschool Rijnsweerd is het plein voorzien van meer gras. Ook odbs Pieterskerkhof en de Rietendakschool hebben een nieuw en veel groener plein gekregen. Hier zijn naast bomen ook beukenhagen en extra bosjes geplant. Ook het kleuterplein van de odbs Puntenburg is opnieuw ingericht.

Naast deze vergroening van de pleinen is op tien scholen begonnen met de methode Beweegwijs. Op obs Overvecht noemen we dit OBO Moves. Beweegwijs is een methode die gestructureerde en begeleide spelmomenten aanbiedt in de pauzes op het schoolplein. Stagiaires begeleiden deze spelen onder toezicht van de vakleerkracht gymnastiek.

Samenwerking met gemeente en maatschappelijke partners

De Utrechtse Onderwijsagenda (UOA)

SPO-scholen werken samen met verschillende partners aan goede ontwikkelmogelijkheden voor kinderen: in brede scholen, met maatschappelijke partners, jeugdzorg en de gemeente Utrecht.

Bestuur en staf namen deel aan vele overleggen, stuurgroepen, projectgroepen en platforms om een actieve bijdrage te leveren aan het bereiken van gezamenlijke doelen. Deze doelen in het kader van de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) zijn gericht op het stimuleren van, en het creëren van kansen voor de ontwikkeling van kinderen. Veel aandacht ging uit naar kinderen in achterstandssituaties en het realiseren van gelijke kansen voor alle Utrechtse kinderen. Hierbij ligt de focus op vroeg beginnen met en een doorgaande lijn in de aanpak.

Wij ondersteunden scholen bij het realiseren van dagarrangementen voor kinderen, samen met maatschappelijke partners. Wij zijn daarom blij met de start van de bouw van ons eerste echte Kindcentrum Rijnvliet. We realiseerden, in overleg en samenwerking met maatschappelijke partners, een platform en een lerend netwerk. Hier worden scholen die met partners aan een integraal kindcentrum werken, ondersteund en geïnspireerd.

We namen ook deel aan overleggen rond armoedebestrijding en rond samenwerking met buurtteams en jeugdzorg.

Samenwerkingsverband Utrecht PO

Samen met de andere schoolbesturen werken we samen in het Samenwerkingsverband Utrecht PO (swv). Doel van het Samenwerkingsverband is het ondersteunen van scholen bij het realiseren van passend onderwijs en het bieden van extra ondersteuning voor kinderen met specifieke hulpvragen.

Ook dit jaar waren we actief in het bestuur van het swv (als voorzitter) en in de beleidsgroep (als beleidsadviseur), om het aanbod van het Samenwerkingsverband door te ontwikkelen en om scholen optimaal te ondersteunen bij het leveren van extra ondersteuning voor kinderen die dat nodig hebben.

SPO-scholen in 2017:

Hebben voor 286 kinderen ondersteuning toegekend gekregen in de vorm van een arrangement en/of een toelaatbaarheidsverklaring.

Er is 207 keer ondersteuning toegekend in de vorm van een arrangement (196x Extra Ondersteuning, 11x Maatwerk)

Er zijn 119 toelaatbaarheidsverklaringen toegekend (69x voor het speciaal basisonderwijs en 50x voor het speciaal onderwijs).

Dit betekent dat in 2017 voor 39 leerlingen vaker dan één keer ondersteuning is toegekend.

Het Samenwerkingsverband heeft in 2017 in totaal 213 keer ondersteuning geboden aan SPO-scholen in de vorm van consulten (88x een eenmalig consult en 125x een traject met advies en ondersteuning).

SPO Utrecht ontvangt middelen van het Samenwerkingsverband voor de basisondersteuning. Voor 2017 was dit € 120 per leerling.

In 2017 ontving SPO Utrecht in totaal circa € 1.139.000 (begroot was: € 1.162.000)

Daarnaast is in 2017 in totaal € 893.000 aan baten ontvangen voor de arrangementen (begroot was: € 420.000).

POVO

Met de schoolbesturen voor primair- en voortgezet onderwijs werkt SPO Utrecht samen aan doorlopende leerlijnen en een goede overgang van leerlingen van (speciaal) basis- naar (speciaal) voortgezet onderwijs.

Afgelopen jaar werkten we aan verbetering van de POVO-procedure. Door uitbreiding van VO-capaciteit, werd het aantal plekken minder waarvoor geloot moet worden om toegang te krijgen tot het voortgezet onderwijs.

Daarnaast was er aandacht voor doorgaande leerlijnen. Onder meer obs De Klimroos en Apollo 11 werkten met dit doel samen met MAVO10.

Financieel beleid

Balans	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
1 Activa		
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	7.613.703	6.747.601
1.3 Financiële vaste activa	<u>3.026.381</u>	<u>3.417.576</u>
Totaal vaste activa	10.640.084	10.165.177
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	5.469.505	8.136.882
1.6 Effecten	409.510	453.010
1.7 Liquide middelen	<u>5.879.676</u>	<u>4.521.384</u>
Totaal vlottende activa	11.758.691	13.111.276
Totaal activa	<u><u>22.398.775</u></u>	<u><u>23.276.453</u></u>
2 Passiva		
2.1 Eigen vermogen	11.768.194	12.512.268
2.2 Voorzieningen	1.776.654	1.903.604
2.4 Kortlopende schulden	8.853.927	8.860.581
Totaal passiva	<u><u>22.398.775</u></u>	<u><u>23.276.453</u></u>

Staat van baten en lasten	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	60.212.168	57.327.817	58.039.851
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.390.549	2.194.736	3.345.829
3.5 Overige baten	2.046.547	1.244.997	1.559.080
<u>Totaal baten</u>	<u>65.649.264</u>	<u>60.767.550</u>	<u>62.944.760</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	54.212.468	51.156.491	52.592.993
4.2 Afschrijvingen	1.649.680	1.806.604	1.598.593
4.3 Huisvestingslasten	5.176.289	4.522.448	4.817.661
4.4 Overige lasten	5.401.652	4.154.395	4.645.676
<u>Totaal lasten</u>	<u>66.440.089</u>	<u>61.639.938</u>	<u>63.654.923</u>
<u>Saldo baten en lasten</u>	<u><u>-790.825</u></u>	<u><u>-872.388</u></u>	<u><u>-710.163</u></u>
5 Financiële baten en lasten			
<u>Resultaat</u>	<u>46.751</u>	<u>145.530</u>	<u>106.795</u>
	<u>-744.074</u>	<u>-726.858</u>	<u>-603.368</u>
Totaal resultaat	<u><u>-744.074</u></u>	<u><u>-726.858</u></u>	<u><u>-603.368</u></u>

Inleiding

De jaarrekening 2017 is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring en geeft een getrouw beeld van het vermogen, de financiële positie en het resultaat over 2017. Het resultaat is € 744.000 negatief. Het lagere resultaat ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door een toename van de personeelslasten (€ 3.056.000 negatief) en overige lasten (€ 1.247.000 negatief). Hiertegenover staan toenames van de rijksbijdragen (€ 2.884.000 positief) en de overige rijksbijdrage (€ 1.196.000 positief). Ten opzichte van 2016 is het resultaat circa € 141.000 lager.

SPO Utrecht voert een aantal maatregelen uit om 'in control' te zijn. Per kwartaal stellen de scholen een financiële rapportage op. Deze wordt door de controller beoordeeld en indien nodig met de directeur besproken. Hierna volgt bijstelling van het uitgavepatroon van de school. Periodiek worden financiële rapportages op bestuursniveau opgesteld en met het College van Bestuur besproken.

Resultaat analyse

Zowel de baten als de lasten wijken sterk af van de begroting. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat er in de begroting geen rekening is gehouden met aanpassingen van de bekostiging door OCW, formatie wijzigingen en cao aanpassingen. Deze gegevens zijn immers ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend. Dit leidt onvermijdbaar tot verschillen tussen de begroting en de realisatie.

Rijksbijdragen (+ € 2.884.000)

De rijksbijdragen vielen hoger uit dan begroot. Als gevolg van de salarisverhoging op grond van de cao en de stijging van de werkgeverslasten waaronder pensioenlasten, is de bekostiging door OCW aangepast. Daarnaast was de vergoeding vanuit het Samenwerkingsverband Utrecht PO voor extra ondersteuning, hoger dan begroot. De hogere baten kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Hogere personele bekostiging	€ 2.249.000
Hogere bekostiging voor materiële instandhouding	€ 184.000
Hogere vergoeding vanuit het Samenwerkingsverband	€ 451.000
Totaal	€ 2.884.000

Overige overheidsbijdragen en subsidies (+ € 1.196.000)

In verband met de onzekerheid over de voortzetting van de gemeentelijke subsidies zijn alleen de subsidiebaten in de begroting van 2017 opgenomen waarover zekerheid bestond. In 2017 zijn door de gemeente Utrecht uiteindelijk meer subsidietrajecten beschikbaar gesteld. Deze extra baten hebben uiteraard ook tot extra lasten geleid.

Overige baten (+ € 802.000)

De overige baten bestaan vooral uit verhuurbaten, baten uit hoofde van extern gedetacheerd personeel en projectsubsidies. De hogere overige baten worden vooral veroorzaakt door hogere

verhuurbaten vanwege medegebruik van onze lokalen door derden (€ 297.000) en hogere projectsubsidies zoals voor de Zomerschool, voor muziekonderwijs en de opleiding schoolleiders (€ 276.000). Deze hogere projectsubsidies hebben eveneens tot hogere lasten geleid.

Personeelslasten (+ € 3.056.000)

De salarislasten waren in 2017 hoger dan begroot (€ 2.239.000). De hogere salarislasten worden voornamelijk veroorzaakt door de niet begrote salarisverhoging op grond van de cao, en de stijging van de werkgeverslasten. Daarnaast hebben de hogere gemeentelijke subsidiebatens ook een hogere salarislast tot gevolg gehad.

De overige personeelskosten waren eveneens hoger dan begroot (€ 816.000). Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt door de inzet van extern personeel. Gedurende 2017 is extern personeel ingezet ten behoeve van extra ondersteuning voor arrangementen vanuit de bijdrage van het Samenwerkingsverband, vervanging vanwege ziekte, hogere lasten als gevolg van interim directievoering op scholen en overige externe inzet, zoals schoolbegeleidingsdiensten en inzet ten behoeve van projecten.

Afschrijvingen (- € 157.000)

Per school wordt een meerjaren-investeringsbegroting opgesteld. Deze begrotingen worden jaarlijks geactualiseerd. Eind 2016 is de afschrijvingstermijn voor ict verlengd naar drie naar vijf jaar. In de begroting 2017 is echter nog begroot op basis van drie jaar. De afschrijvingslasten in 2017 vallen daardoor lager uit dan begroot. De afschrijvingslasten zijn hoger dan 2016 vanwege de relatief hoge investeringen in onder andere het bestuurskantoor.

Huisvestingslasten (+ € 654.000)

De huisvestingskosten bestaan voornamelijk uit onderhoudskosten aan de schoolgebouwen, schoonmaakkosten, energielasten en huurlasten. De overschrijding op huisvestingskosten wordt vooral veroorzaakt door hogere onderhoudskosten en hogere huurlasten als gevolg van de verhuizing van het bestuurskantoor. De overschrijding van de huisvestingskosten kan als volgt worden gespecificeerd:

Hogere onderhoudskosten	€ 494.000
Hogere huurlasten waaronder afkoop contract Kaap Hoordreef	€ 152.000
Hogere schoonmaakkosten	€ 102.000
Lagere energielasten	€ -150.000
Overige huisvestingslasten	€ 56.000
Totaal	€ 654.000

Overige lasten (+ € 1.247.000)

De overige lasten bestaan vooral uit administratie- en beheerkosten, leermiddelen, culturele vorming, ict-kosten, reproductie- en projectkosten. Veel kosten die hier verantwoord worden, hangen samen met doelsubsidies (zie ook overige baten). Dit is tevens de voornaamste reden van de overschrijding ten opzichte van de begroting. De belangrijkste overschrijdingen zijn op culturele vorming (€

233.000), ict (€ 166.000), klein inventaris (€ 101.000), projecten (€ 314.000) en lasten International School (€ 177.000), deskundigenadvies (€ 33.000) en activiteiten (€ 23.000).

Financiële baten en lasten (- € 99.000)

De financiële baten en lasten bestaan uit rentebaten, bankkosten en waardevermindering van effecten. De financiële baten zijn circa € 99.000 lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door de lage rente en hiermee verband houdende koersdaling van de uitstaande obligaties.

Treasury beleid

SPO Utrecht heeft langdurig overtollige liquiditeiten belegd in obligaties. De obligaties leveren altijd een vaste rente op en worden op de aflossingsdata tegen de koers van 100 procent (à pari) afgelost. De beleggingen zijn conform de voorschriften in het SPO-treasurystatuut. Het SPO-treasurystatuut verwijst naar de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Deze regeling schrijft voor dat beleggingen slechts mogelijk zijn bij financiële ondernemingen in lidstaten van de Europese Unie. Deze ondernemingen dienen minstens een single A-rating te hebben, afgegeven door ten minste twee van de drie ratingsbureaus Moody's, Standard and Poor's en Fitch. De beleggingsportefeuille voldoet aan deze voorschriften.

Voorzieningen

Personele voorzieningen

Voor personele risico's en toekomstige lasten in het kader van uitkeringen voor jubilea en langdurig ziekteverzuim, is een aantal voorzieningen gevormd. In 2016 is een voorziening gevormd voor ww-lasten die bij schoolbesturen in rekening zijn gebracht door het Participatiefonds. Het betreft hier ww-lasten waarvan de 'instroomtoets' niet correct is toegepast. Deze voorziening heeft een aflopend karakter.

Voorziening onderhoud

Deze voorziening wordt gevormd om in de toekomstige jaren het groot onderhoud aan de schoolgebouwen te kunnen financieren. Hiervoor is een meerjaren onderhoudsplan (MOP) opgesteld. Dit MOP is in 2017 opnieuw bijgesteld. Hieruit blijkt dat de huidige voorziening niet toereikend is om de toekomstige onderhoudslasten te financieren.

In 2023 wordt deze voorziening negatief, indien het geactualiseerde plan wordt gevolgd (zowel qua dotatie als onttrekkingen). Dit is niet toegestaan volgens de richtlijnen van financiële verslaggeving. Het ligt in de lijn der verwachting dat de dotatie aan deze voorziening voor de komende jaren, in 2018 opnieuw zal worden bepaald in samenhang met door de gemeente gefinancierde renovaties en nieuwbouw. Vooralsnog is het bestuur van mening om, zolang dit nog niet is geregeld, de huidige systematiek te volgen. De reserves laten een dotatie volgens de verslaggevingsrichtlijnen namelijk niet toe.

Financiële ruimte binnen de lumpsum

De voorziening voor onderhoud is een van de zaken die worden betaald uit de inkomsten die SPO Utrecht krijgt vanuit de lumpsum component 'materiële instandhouding'.

SPO Utrecht betaalt uit de materiële instandhouding onder meer de exploitatie, leermiddelen en het onderhoud en doet dat zo efficiënt mogelijk. Hierbij staan kwaliteit van het onderwijs en het welzijn van kinderen en personeel altijd centraal. Er worden geen middelen ingezet die niet daadwerkelijk nodig zijn.

Inmiddels is duidelijk, uit eigen ervaring en uit onderzoek (zie voor dit onderzoek de website van de PO-Raad) dat deze vergoeding niet toereikend is voor de werkelijke lasten. Dit komt omdat de werkelijke prijsontwikkeling hoger is dan de eerder gemaakte normramingen van OCW. Deze normramingen zijn overigens al meer dan acht jaar niet meer toereikend voor bekostiging van de materiële lasten.

SPO Utrecht ontvangt circa € 7.800.000 aan materiële bekostiging. De lasten zijn circa € 9.925.000. Het tekort van 2,1 miljoen euro wordt gefinancierd uit het personele deel van de rijksbijdrage. Dit betekent minder personele inzet, grotere klassen, minder mogelijkheden voor ambulante tijd en mede daardoor ook verhoging van werkdruk.

Omdat hier sprake is van noodzakelijke, minimale materiële kosten die gemaakt moeten worden, is hier geen sprake van een vrije beleidsmatige keuze in de besteding van het geheel aan ontvangen financiële middelen via de lumpsum. Dit is een noodzakelijk en onterechte ingreep in de beschikbare personele middelen om onderwijs en huisvesting op het minimale niveau in stand te houden.

SPO Utrecht hoopt dat de overheid komt tot een realistische grondslag voor toekenning van de lumpsum middelen.

De in 2018 te effectueren salarisverhoging van onderwijspersoneel zal deze situatie helaas niet beïnvloeden. Weliswaar wordt het salaris van leraren hoger, maar de arbeidsomstandigheden veranderen niet. Ook de middelen die vanaf 2018 beschikbaar zijn voor verlaging van de werkdruk, voor SPO Utrecht is dit circa 1,5 miljoen euro, zijn ontoereikend om deze structurele problematiek op te lossen.

Continuïteits-paragraaf

Kengetallen balans	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Onder/ Bovengrens
Liquiditeit						
<u>Vlottende activa</u> Kortlopende schulden	1,33	1,49	1,59	1,46	1,44	0,5-1,5
Solvabiliteit						
<u>Eigen vermogen</u> Totaal vermogen	53%	54%	58%	56%	56%	20%
kapitalisatiefactor						
<u>Totaal passiva</u> Totale baten	34%	37%	36%	34%	34%	35%
Rentabiliteit						
<u>Exploitatieresultaat</u> Totale baten	-1,1%	-0,8%	-1,2%	0,1%	0,1%	0%-5%

De **liquiditeit** geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen.

Bij de **solvabiliteit** gaat het erom in hoeverre de organisatie op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen eigen vermogen en het totale vermogen. Absolute normen voor solvabiliteit zijn moeilijk te geven. Beoordeling van het eigen vermogen kan niet los worden gezien van de beoordeling van de hoogte van de voorzieningen. Immers, wanneer deze niet toereikend zijn om de toekomstige verplichtingen te dekken, zal aanvulling vanuit het eigen vermogen moeten plaatsvinden.

De **kapitalisatiefactor** geeft de verhouding aan van het geïnvesteerd vermogen tot de gerealiseerde omzet. Een hoge waarde duidt op overkapitalisatie, een lage waarde duidt op een tekort aan kapitaal. Binnen de kapitalisatiefactor worden een drietal functies onderscheiden, namelijk de transactiefunctie, de financieringsfunctie en de bufferfunctie.

Als indicator is de rentabiliteit, met name terugkijkend naar de afgelopen jaren, een waardevol trendgegeven. Te grote positieve verschillen roepen vragen op inzake het bestedingspatroon. Negatieve verschillen duiden wellicht op een te ruim financieel management, met mogelijke consequenties in de komende jaren. De rentabiliteit van SPO Utrecht in het verleden en de verwachte rentabiliteit in de toekomst, duiden niet op een structureel te ruim financieel management.

Risico's en onzekerheden

Risico's ten aanzien van leerlingen

Bij een daling of stijging van het aantal leerlingen is er sprake van een vertraagd effect, doordat de bekostiging per schooljaar is gebaseerd op het aantal en soort leerlingen op de peildatum 1 oktober van het voorafgaande kalenderjaar. Dit kan echter financieel wel een fors effect hebben. Gemiddeld levert een leerling € 3000 tot € 4.000 aan variabele rijksbijdragen op. Een daling van 5 procent van het totaal aantal leerlingen, veroorzaakt een afname van baten van circa € 1.800.000. Door het opstellen van een gedetailleerde meerjarenbegroting per school, worden deze effecten onderkend. Het leerlingaantal van SPO Utrecht groeit ook de komende jaren. Door de bestuursaanstelling van het personeel is overplaatsing mogelijk van krimpscholen naar groeischolen. Daarnaast ontvangt SPO Utrecht als gevolg van de groei, groeibaten. Door bovengenoemde werkwijze worden de risico's grotendeels beheerst.

Risico's ten aanzien van kwaliteit onderwijs

SPO Utrecht besteedt veel aandacht aan onderwijskwaliteit en een systematische kwaliteitszorg. De kwaliteit van het onderwijs is voor ouders van belang bij schoolkeuze. Als de kwaliteit in het geding is, kan dat leiden tot een afname van leerlingen. En natuurlijk is het groeiende lerarentekort een bedreiging voor de kwaliteit van het onderwijs.

Risico's ten aanzien van personeel

Hierbij kan men denken aan risico's op het gebied van ziekteverzuim, wachtgeld, krapte op de arbeidsmarkt en kwaliteit. SPO Utrecht is eigen risicodragers voor alle ziekteverzuim. Voor de vervanging van ziek personeel wordt een deel van de bekostiging in het schoolbudget gealloceerd voor ziektevervanging. Uit het restant wordt bovenscholings de organisatie van de SPO FLEX-pool bekostigd en een 'calamiteiten voorziening' gevormd voor onvoorziene risico's op dit gebied. Totaal wordt € 2.300.000 gereserveerd voor ziektevervanging. Het beleid is erop gericht het ziekteverzuim onder de 5 procent te houden. Risico's ten aanzien van wachtgeld, de krapte op de arbeidsmarkt en risico's ten aanzien van kwaliteit zijn moeilijk kwantificeerbaar.

Risico's ten aanzien van de organisatie

Een niet voldoende voor haar taak toegerust management en een onvoldoende functionerende Planning & Control Cyclus zal kunnen leiden tot overbesteding of ondoelmatige besteding van middelen. Op bestuursniveau is het Koersplan met beleidsuitgangspunten ontwikkeld. Dit Koersplan is het uitgangspunt van de schoolplannen. De jaarlijks opgestelde schoolbegrotingen en personeelsformatie-plannen vormen de taakstellende budgetten van de scholen. Per kwartaal wordt de voortgang hiervan gemonitord en afwijkingen geanalyseerd. Daarnaast wordt door de teams financiën en personeel van het bestuurskantoor, gewerkt aan een verbetering van de administratieve organisatie en interne controlemaatregelen (AO/IC).

Risico's ten aanzien van huisvesting

De scholen zijn thans gevestigd in totaal 44 gebouwen. Het onderhoud komt voor rekening van SPO Utrecht. Deze activiteiten zijn beschreven in een meerjaren onderhoudsplan (MOP). Voor de financiering van dit MOP is een onderhoudsvoorziening gecreëerd. Jaarlijks wordt op basis van dit MOP aan deze voorziening gedoteerd. Dit risico betreft hoge onverwachte onderhoudslasten die niet uit de voorziening gefinancierd kunnen worden.

Fiscale risico's

SPO Utrecht als onderwijsinstelling vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De risico's betreffen hier de afdracht van de loonheffing en, in zeer beperkte mate, omzetbelasting. Met de belastingdienst is in 2016 een individueel convenant horizontaal toezicht gesloten, waarin afspraken zijn vastgelegd om te streven naar een permanent actueel inzicht in relevante gebeurtenissen en snelle standpuntbepaling teneinde de rechtszekerheid te vergroten.

Risico bekostiging onderwijsachterstanden

Het ministerie van OCW heeft aangekondigd dat de vier grote steden in de nabije toekomst fors minder geld krijgen voor het wegwerken van leer- en taalachterstanden bij kinderen. Dit betekent dat de impuls gelden van 1,4 miljoen euro, de gewichtengelden en onderwijsachterstandsmiddelen van 1,8 miljoen euro en de gemeentelijke subsidies uit hoofde van het onderwijsachterstandenbeleid van 1,2 miljoen euro, onder druk komen te staan.

Algemeen rest risico

Aan deze zeven risico's wordt een algemeen restrisico toegevoegd. Dit betreft een aantal risico's die niet hoog genoeg of onvoldoende kwantificeerbaar zijn. Bijvoorbeeld de instabiliteit van de reguliere rijksbekostiging.

Kengetallen exploitatie

Kengetallen exploitatie	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Begroot 2017
(Rijks)bijdragen OCW / totale baten	91,7%	92,1%	94,1%
Overige overheidsbijdr. / totale baten	5,2%	5,3%	3,6%
Overige baten / totale baten	3,1%	2,5%	2,0%
Financiële baten/totale baten	0,1%	0,2%	0,2%
Personele lasten / totale lasten	81,6%	82,6%	83,0%
Afschrijvingslasten / totale lasten	2,5%	2,5%	2,9%
Huisvestingslasten / totale lasten	7,8%	7,6%	7,3%
Overige lasten / totale lasten	8,1%	7,3%	6,7%
Personele lasten / totale lasten	81,6%	82,6%	83,0%
Materiële lasten / totale lasten	18,4%	17,4%	17,0%

Baten / lasten per leerling	Werkelijk 2017	Werkelijk 2016	Begroot 2017
(Rijks)bijdragen OCW	€ 5.881	€ 5.668	€ 5.512
Overige overheidsbijdragen	€ 331	€ 327	€ 211
Overige baten	€ 200	€ 152	€ 120
Financiële baten	€ 5	€ 10	€ 14
Personele lasten	€ 5.295	€ 5.136	€ 4.919
Afschrijvingslasten	€ 161	€ 156	€ 174
Huisvestingslasten	€ 506	€ 470	€ 435
Overige lasten	€ 528	€ 454	€ 399
Personele lasten	€ 5.295	€ 5.136	€ 4.919
Materiële lasten	€ 1.194	€ 1.080	€ 1.008
Baten - Lasten	-€ 73	-€ 59	-€ 70

Meerjarenoverzicht leerlingen en personeel

Leerlingen	Werkelijk 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Aantal leerlingen op 1 oktober	10.239	10.563	10.907	11.221

De leerlingenaantallen en leerlingenprognoses zijn inclusief de leerlingen van de International School Utrecht en conform de meerjarenbegroting. De toename wordt veroorzaakt door de verwachte groei van het aantal woningen in Utrecht in 2018.

Personele bezetting in FTE	Werkelijk 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Management / directie	46	47	50	50
Onderwijzend personeel	692	653	613	601
Ondersteunend personeel	115	116	117	112
Totaal	853	816	780	763

Colofon

Uitgave Stichting openbaar Primair Onderwijs Utrecht, juli 2018

SPO Utrecht   Orteliusslaan 871   3528 BA Utrecht

website www.spoutrecht.nl

email info@SPOUtrecht.nl

telefoon   030 - 265 26 40

Eindredactie   Gerry van der Lit onderwijscommunicatie

Met dank aan de SPO-collega's die betrokken zijn bij de Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht:

op de Kees Valkensteinschool, obs Pantarijn, obs Jules Verne, De Klimroos, Apollo 11 en de Dr. Bosschool en het team Orteliusslaan 871.

Jaarrekening 2017

SPO Utrecht

Balans

	31-12-2017		31-12-2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
1 Activa				
Vaste activa				
1.2 Materiële vaste activa		7.613.703		6.747.601
1.3 Financiële vaste activa		3.026.381		3.417.576
<u>Totaal vaste activa</u>		<u>10.640.084</u>		<u>10.165.177</u>
Vlottende activa				
1.5 Vorderingen		5.469.505		8.136.882
1.6 Effecten		409.510		453.010
1.7 Liquide middelen		5.879.676		4.521.384
<u>Totaal vlottende activa</u>		<u>11.758.691</u>		<u>13.111.276</u>
<u>Totaal activa</u>		<u>22.398.775</u>		<u>23.276.453</u>
2 Passiva				
2.1 Eigen vermogen		11.768.194		12.512.268
2.2 Voorzieningen		1.776.654		1.903.604
2.4 Kortlopende schulden		8.853.927		8.860.581
<u>Totaal passiva</u>		<u>22.398.775</u>		<u>23.276.453</u>

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	60.212.168	57.327.817	58.039.851
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.390.549	2.194.736	3.345.829
3.5 Overige baten	2.046.547	1.244.997	1.559.080
<u>Totaal baten</u>	<u>65.649.264</u>	<u>60.767.550</u>	<u>62.944.760</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	54.212.468	51.156.491	52.592.993
4.2 Afschrijvingen	1.649.680	1.806.604	1.598.593
4.3 Huisvestingslasten	5.176.289	4.522.448	4.817.661
4.4 Overige lasten	5.401.651	4.154.395	4.645.676
<u>Totaal lasten</u>	<u>66.440.088</u>	<u>61.639.938</u>	<u>63.654.923</u>
 <u>Saldo baten en lasten</u>	 <u><u>-790.824</u></u>	 <u><u>-872.388</u></u>	 <u><u>-710.163</u></u>
 5 Financiële baten en lasten	 46.751	 145.530	 106.795
<u>Resultaat</u>	<u>-744.073</u>	<u>-726.858</u>	<u>-603.368</u>
 Totaal resultaat	 <u><u>-744.073</u></u>	 <u><u>-726.858</u></u>	 <u><u>-603.368</u></u>

Kasstroomoverzicht 2017, vergelijkende cijfers jaar 2016

		2017		2016	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Saldo baten en lasten			-790.824		-710.163
Aanpassing voor:					
Afschrijvingen	4.2	1.649.680		1.598.593	
Desinvesteringen	1.2	22.986		231.516	
Mutaties voorzieningen	2.2	-126.950		-13.592	
Verandering in vlottende middelen:					
Vorderingen (-/-)	1.5	2.667.377		-2.334.548	
Effecten (-/-)	1.6	43.500		1.468.420	
Schulden	2.4	-6.655		1.902.737	
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		3.459.114		2.142.963	
Ontvangen interest	5.1	6.022		24.463	
Overige financiële baten	5.4	106.671		143.007	
Betaalde interest (-/-)	5.5	-8.989		-9.365	
Overige financiële lasten (-/-)	5.3	-56.953		-51.310	
		46.751		106.795	
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>			<u>3.505.865</u>		<u>2.249.758</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings in MVA (-/-)	1.2	-2.538.768		-1.960.676	
Overige investeringen in FVA (-/-)	1.3	391.195		476.838	
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>			<u>-2.147.573</u>		<u>-1.483.838</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>			<u><u>1.358.292</u></u>		<u><u>765.920</u></u>

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening is van Stichting Primair Openbaar Onderwijs Utrecht, met als zetel Utrecht en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30189395.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Waardering activa, passiva en resultaatbepaling

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's. Daarnaast betreft de euro de functionele valuta van de stichting.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille, obligaties, vorderingen, kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen.

De stichting heeft geen in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handelsportefeuille

Indien de stichting financiële instrumenten heeft verworven of is aangegaan met het doel het instrument op korte termijn te verkopen, maken deze deel uit van de handelsportefeuille en worden deze na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardewijzigingen in de staat van baten en lasten.

Obligaties (langlopend)

Obligaties waarvan de stichting de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de resultatenrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betalingen door een debiteur, herstructurering van een aan de stichting toekomend bedrag onder voorwaarden die de stichting anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de stichting historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als het bestuur van de stichting van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschafprijs volgens de lineaire methode, rekening houdend met een eventuele residuwaarde.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Bij alle investeringen wordt afgeschreven met ingang van het lopende boekjaar.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar
Gebouwen en terreinen	120	10,00%
Inventaris en apparatuur:		
- Inventaris en apparatuur	60	20,00%
- Machines en installaties	120	10,00%
- Meubilair	180	6,67%
- ICT	36-60	20%-33%
- Software	60	20,00%
Andere vaste bedrijfsmiddelen:		
- Leermethoden	96	12,50%
- Overige vaste bedrijfsmiddelen	120	10,00%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

FVA en vervreemding vaste activa

Financiële vaste activa

De grondslagen voor de waardering van obligaties zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroom-genererende eenheid, wordt het verlies toegerekend aan de activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Vlottende activa

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof is opgebouwd om de kosten van vervangers te betalen wanneer personeelsleden het gespaarde verlof opnemen. De voorziening is berekend op basis van de werkelijk gespaarde uren tegen de actuele waarde. De in de CAO opgenomen bindende genormeerde bedragen zijn hier van toepassing.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de cao dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met blijfkanspercentages, jaarlijkse loonverhoging van 1,5%, en een uitkering bij 25 en 40-jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde; de discontovoet bedraagt 2,5%.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt opgenomen tegen de contante waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode, voor personeelsleden ouder dan 57 jaar waarbij een opnameplan is overeengekomen voor een looptijd van maximaal 5 jaar. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de opnamekans.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van kortlopende schulden zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente of provincie zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de instelling zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeente, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (cao en individuele arbeidsovereenkomsten).

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Ontslagvergoedingen

Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de Stichting zich aantoonbaar heeft verbonden tot beëindiging van het dienstverband van een of meer personeelsleden vóór de gebruikelijke pensioendatum of tot een uitkering ter stimulering van vrijwillig ontslag. De Stichting heeft zich aantoonbaar verbonden tot het doen van ontslaguitkeringen als formeel een gedetailleerd plan (of regeling) is opgesteld en intrekking daarvan door de Stichting redelijkerwijs niet meer kan plaatsvinden. In het plan / de regeling zijn de betrokken locaties, alsmede de functie en het geschatte aantal van de werknemers die zullen worden ontslagen, de ontslaguitkering voor iedere functie(groep) en de periode die gemoeid is met de uitvoering van het plan benoemd. Ten aanzien van de ontslaguitkeringen bij vrijwillig ontslag worden de verplichtingen en de last berekend op basis van het aantal personeelsleden dat naar verwachting op het aanbod zal ingaan. De ontslaguitkeringen die over meer dan 12 maanden na balansdatum betaalbaar worden gesteld tegen contante waarde gewaardeerd. De disconteringsvoet betreft de marktrente (effectief rendement) van hoogwaardige ondernemingsobligaties op balansdatum.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan hand van de biedprijs.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het saldo baten en lasten aangepast voor posten van de staat van baten en lasten die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de staat van baten en lasten waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Vaste activa

	Aanschaf prijs 1-1-2017 EUR	Afschrijving cumulatief 1-1-2017 EUR	Boek- waarde 1-1-2017 EUR	Inves- teringen EUR	Aanschaf desinves- teringen EUR	Afschrijv. desinves- teringen EUR	Afschrij- vingen EUR	Aanschaf prijs 31-12-2017 EUR	Afschrijving cumulatief 31-12-2017 EUR	Boek- waarde 31-12-2017 EUR
1.2 Materieële vaste activa										
1.2.1 Gebouwen en terreinen	73.072	9.192	63.880	100.410	0	0	17.348	173.482	26.540	146.942
1.2.2 Inventaris en apparatuur	10.380.069	5.584.865	4.795.204	1.435.794	820.451	797.465	1.099.502	10.995.412	5.886.902	5.108.510
1.2.3 Andere vaste bedrijfsmiddelen	4.213.423	2.324.906	1.888.517	1.002.564	0	0	532.830	5.215.987	2.857.736	2.358.251
Materieële vaste activa	14.666.564	7.918.963	6.747.601	2.538.768	820.451	797.465	1.649.680	16.384.881	8.771.178	7.613.703
<i>Uitsplitsing:</i>										
Inventaris en apparatuur	1.144.861	806.285	338.576	57.549	0	0	138.652	1.202.410	944.937	257.473
Machines en installaties	347.053	222.600	124.453	8.788	0	0	29.557	355.841	252.157	103.684
Meubilair	6.327.115	2.751.637	3.575.478	578.720	811.743	795.864	422.156	6.094.092	2.377.929	3.716.163
ICT	2.435.291	1.759.451	675.840	779.968	8.708	1.601	481.833	3.206.551	2.239.683	966.868
Software	125.749	44.892	80.857	10.769	0	0	27.304	136.518	72.196	64.322
Inventaris en apparatuur	10.380.069	5.584.865	4.795.204	1.435.794	820.451	797.465	1.099.502	10.995.412	5.886.902	5.108.510
Leermethoden	3.492.373	2.162.113	1.330.260	260.395	0	0	387.783	3.752.768	2.549.896	1.202.872
Overige vaste bedrijfsmiddelen	721.050	162.793	558.257	742.169	0	0	145.047	1.463.219	307.840	1.155.379
Andere vaste bedrijfsmiddelen	4.213.423	2.324.906	1.888.517	1.002.564	0	0	532.830	5.215.987	2.857.736	2.358.251

1.3 Financiële vaste activa

	Boek- waarde 1-1-2017 EUR	Inves- teringen EUR	Desinves- teringen EUR	Resultaat EUR	Naar Kortlopend EUR	Boek- waarde 31-12-2017 EUR
1.3.6 Effecten	3.322.626	0	0	-47.535	409.510	2.865.581
1.3.7 Waarborgsommen	94.950	0	0	0	0	160.800
Financiële vaste activa	3.417.576	0	0	-47.535	409.510	3.026.381
<i>Uitsplitsing:</i>						
Beurs- waarde 1-1-2017 EUR	3.469.091	3.322.626	-47.535	0	0	2.942.664
Effecten	3.469.091	3.322.626	-47.535	0	0	2.942.664
Beurs- waarde 1-1-2017 EUR						
Verkoop 2017 EUR						
Aankoop 2017 EUR						
Koers- resultaat 2017 EUR						
Aanschaf- waarde 31-12-2017 EUR						
Beurs- waarde 31-12-2017 EUR						
Balans- waarde 31-12-2017 EUR						

De toename van de Waarborgsommen wordt veroorzaakt door de toename van het gebruik van Snappet tablets door de scholen

Vorderingen

	31-12-2017	31-12-2016	
	EUR	EUR	
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	911.858	1.705.933
1.5.2	OCW	2.927.564	2.833.917
1.5.6	Overige overheden	1.001.871	2.854.787
1.5.7	Overige vorderingen	87.364	92.159
1.5.8	Overlopende activa	605.048	651.226
1.5.9	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-64.200	-1.140
	<u>Vorderingen</u>	<u>5.469.505</u>	<u>8.136.882</u>
<i>Uitsplitsing:</i>			
1.5.6	Gemeente Utrecht	1.001.871	2.854.787
	<u>Overige overheden</u>	<u>1.001.871</u>	<u>2.854.787</u>
	Uitkeringen ziektewet	0	6.938
	Overige	87.364	85.221
	<u>Overige vorderingen</u>	<u>87.364</u>	<u>92.159</u>
1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	611	366
1.5.8.2	Verstreckte voorschotten	3.295	10.690
1.5.8.3	Transitorische posten	601.142	640.170
	<u>Overlopende activa</u>	<u>605.048</u>	<u>651.226</u>

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van maximaal één jaar. De afname van de vorderingen wordt vooral veroorzaakt door de lagere vordering op de Gemeente Utrecht. Eind 2016 was de volledige vordering op het Samenwerkingsverband opgenomen inzake de bijdrage 2016/2017. Het deel dat betrekking had op 2017 was onder de overlopende passiva verantwoord. In 2017 is met betrekking tot het Samenwerkingsverband uitsluitend het deel opgenomen dat betrekking heeft op 2017.

Effecten & liquide middelen

	Boekwaarde 1-1-2017 EUR	Van langlopend EUR	Verkopen EUR	Koers mutaties EUR	Boekwaarde 31-12-2017 EUR
1.6 Effecten					
1.6.2 Obligaties	453.010	409.510	450.000	-3.010	409.510
<u>Effecten</u>	<u>453.010</u>	<u>409.510</u>	<u>450.000</u>	<u>-3.010</u>	<u>409.510</u>
	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR			
1.7 Liquide middelen					
1.7.1 Kasmiddelen	818	868			
1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	5.715.713	4.159.738			
1.7.3 Deposito's	163.145	360.778			
<u>Liquide middelen</u>	<u>5.879.676</u>	<u>4.521.384</u>			

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2017 EUR	Resultaat EUR	Stand per 31-12-2017 EUR
2.1 Eigen Vermogen			
2.1.1 Algemene reserve	<u>12.512.268</u>	<u>-744.073</u>	<u>11.768.194</u>
<u>Eigen vermogen</u>	<u>12.512.268</u>	<u>-744.073</u>	<u>11.768.194</u>

Bestemming van het resultaat

Het voorstel van de resultaatbestemming is als volgt:

Onttrokken aan de algemene reserve	-€ 744.073
<u>Resultaat 2017</u>	<u>-€ 744.073</u>

Kortlopende schulden

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	1.587.659	1.070.623
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.108.624	2.125.427
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	562.492	495.015
2.4.9 Overige kortlopende schulden	748.795	681.673
2.4.10 Overlopende passiva	3.846.357	4.487.843
<u>Kortlopende schulden</u>	<u>8.853.927</u>	<u>8.860.581</u>
<i>Uitsplitsing:</i>		
2.4.7.1 Loonheffing	1.995.510	2.012.184
2.4.7.2 Omzetbelasting	0	5.095
2.4.7.3 Premies sociale verzekeringen	113.114	108.148
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>	<u>2.108.624</u>	<u>2.125.427</u>
Nettosalarissen	12.080	27.869
Internationale school	182.182	48.100
Terug te betalen projectsubsidies	99.602	0
Nog te betalen bedragen	411.370	605.704
Overige	43.561	0
<u>Overige kortlopende schulden</u>	<u>748.795</u>	<u>681.673</u>
2.4.10.3 Vooruitontvangen investeringssubsidies	757.336	0
2.4.10.4 Vooruitontvangen termijnen	285.143	123.333
2.4.10.5 Vakantiegeld en -dagen	1.650.848	1.661.735
2.4.10.6 Accountants- en administratiekosten	18.575	17.545
2.4.10.8 SWV Utrecht inzake middelen 2016-2017	0	1.175.523
2.4.10.8 Nog te besteden projectsubsidies	417.502	818.980
2.4.10.8 Transitorische posten	716.953	690.727
<u>Overlopende passiva</u>	<u>3.846.357</u>	<u>4.487.843</u>

De terug te betalen projectsubsidies betreffen de "geoordeelde" gemeentelijke subsidies die in 2017 zijn afgelopen. Een specificatie hiervan is opgenomen op pagina 23. De vooruitontvangen investeringssubsidies betreffen met name voorbereidingskredieten voor nieuwbouw van de scholen Rijnvliet, Pantarijn en SO Fier. De bijdrage SWV Utrecht is per balansdatum gesaldeerd opgenomen waardoor deze in tegenstelling tot 2016 niet meer voorkomt in de overlopende passiva. Zie hiervoor ook de toelichting bij de vorderingen.

Risico's financiële instrumenten

Wij maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft SPO een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken. SPO zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen. Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Kredietrisico

De vorderingen bestaan merendeel uit vordering op overheden of uitvoerende instanties, hierbij loopt SPO geen kredietrisico. De overige vorderingen zijn slechts 2,3% van het totaal.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt aangezien SPO geen gebruik maakt van leningen.

Liquiditeitsrisico

SPO loopt geen significante liquiditeitsrisico's. Er wordt een kleine negatieve kasstroom verwacht voor het komende jaar. Daarnaast vindt een strakke monitoring op de liquiditeitsprognose plaats en kan indien nodig bijsturing plaatsvinden.

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
			Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
Subsidie voor studieverlof	853148	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853124	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853163	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	855249	26-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853259	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853258	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853595	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853635	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853585	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	809649	27-1-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853501	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853872	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853904	21-9-2017	x	
Subsidie voor studieverlof	853909	21-9-2017	x	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Totale kosten EUR	Te verreke- nen ultimo verslagjaar EUR

Niet van toepassing

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing EUR	Saldo 1-1-2017 EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Lasten in verslagjaar EUR	Totale kosten 31-12-2017 EUR	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar EUR

Niet van toepassing

Subsidies Gemeente Utrecht 2017 - aflopend

Kdr	omschrijving	beschikking	Jaar	Kostenplaats	Beschikbaar uit 2016	Beschikbaar 2017	Activiteitskosten	Huisvestingskosten	Organisatiekosten	Personeelkosten	totaal lasten 2017	Vrijval 2017	Saldo project	Terug te betalen
10027	Cultuureducatie 16/17 + verlening met dec. 20017	3516180/4563232	2016/2017	00PQ12	€ 7.400	€ 1.765	€ 9.265	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 9.165	€ -100	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3516076	2016/2017	08HP	€ 7.670	€ -	€ 7.379	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.379	€ 291	€ 291
10027	Cultuureducatie 16/17	3507072	2016/2017	09HX	€ 15.189	€ -	€ 16.794	€ -	€ -	€ 1.900	€ 18.694	€ 15.189	€ -3.506	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3507716	2016/2017	10DL	€ 5.361	€ -	€ -477	€ -	€ -	€ 1.500	€ 1.023	€ 1.023	€ 4.338	€ 4.338
10027	Cultuureducatie 16/17	3517688	2016/2017	16BLdc	€ 16.873	€ -	€ 19.083	€ -	€ -	€ -	€ 19.083	€ 16.873	€ -2.210	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3506959	2016/2017	16BLmp	€ 2.828	€ -	€ 2.900	€ -	€ -	€ 3.000	€ 5.900	€ 2.828	€ -2.472	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3517723	2016/2017	16EL	€ 16.715	€ -	€ 1.594	€ -	€ -	€ -	€ 18.428	€ 16.715	€ -1.712	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3517780	2016/2017	16L	€ 11.648	€ -	€ 6.051	€ -	€ -	€ 5.013	€ 11.065	€ 11.065	€ 583	€ 583
10027	Cultuureducatie 16/17	3520665	2016/2017	16P	€ 4.672	€ -	€ 5.117	€ -	€ -	€ 901	€ 6.019	€ 4.672	€ -1.346	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3507205	2016/2017	16NM	€ 35.291	€ -	€ 112.386	€ -	€ -	€ -	€ 112.386	€ 35.291	€ -77.095	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3516691	2016/2017	17BT	€ 22.730	€ -	€ 20.195	€ -	€ -	€ 8.250	€ 28.445	€ 22.730	€ -5.714	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3507696	2016/2017	17CA	€ 20.100	€ -	€ 14.628	€ 1.125	€ -	€ -	€ 15.753	€ 15.753	€ 4.347	€ 4.347
10027	Cultuureducatie 16/17	3516344	2016/2017	17CL	€ 4.843	€ -	€ 15.461	€ -	€ -	€ 901	€ 16.362	€ 4.843	€ -11.519	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3518182	2016/2017	17CV	€ 12.927	€ -	€ 5.560	€ -	€ -	€ 7.958	€ 13.518	€ 12.927	€ -591	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3519243	2016/2017	17DZ	€ 7.930	€ -	€ 12.246	€ -	€ -	€ -	€ 12.246	€ 7.930	€ -4.315	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3521080	2016/2017	17EH	€ 6.053	€ -	€ 6.436	€ -	€ -	€ -	€ 6.436	€ 6.053	€ -382	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3517880	2016/2017	17ER	€ 7.082	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.082	€ 7.082	€ -	€ -	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3516465	2016/2017	17FLpb	€ 10.668	€ -	€ 7.626	€ -	€ -	€ 3.003	€ 10.629	€ 10.629	€ 39	€ 39
10027	Cultuureducatie 16/17	3520720	2016/2017	17FLpk	€ 12.750	€ -	€ 3.221	€ -	€ -	€ 8.398	€ 11.620	€ 11.620	€ 1.130	€ 1.130
10027	Cultuureducatie 16/17	3518446	2016/2017	17NK	€ 13.040	€ -	€ 12.739	€ -	€ -	€ 600	€ 13.339	€ 13.040	€ -299	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3517930	2016/2017	17ON	€ 11.327	€ -	€ 13.229	€ -	€ -	€ -	€ 13.229	€ 11.327	€ -1.902	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3520813	2016/2017	17Rkdp	€ 5.418	€ -	€ 5.278	€ -	€ -	€ 600	€ 5.878	€ 5.418	€ -460	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3517490	2016/2017	17Rkdd	€ 12.070	€ -	€ 8.650	€ -	€ -	€ 1.122	€ 9.812	€ 9.812	€ 2.258	€ 2.258
10027	Cultuureducatie 16/17	3521111	2016/2017	17SK	€ 14.504	€ -	€ 7.610	€ -	€ -	€ -	€ 7.610	€ 7.610	€ 6.894	€ 6.894
10027	Cultuureducatie 16/17	3520911	2016/2017	21GQ	€ 4.792	€ -	€ 2.055	€ -	€ -	€ -	€ 2.055	€ 2.055	€ 2.737	€ 2.737
10027	Cultuureducatie 16/17	3516762	2016/2017	23DK	€ 5.653	€ -	€ 1.302	€ 14	€ -	€ 5.189	€ 6.505	€ 5.653	€ -852	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3520581	2016/2017	26Fst	€ 10.317	€ -	€ 3.661	€ -	€ -	€ 7.013	€ 10.674	€ 10.317	€ -357	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3516262	2016/2017	27CM	€ 11.097	€ -	€ 4.918	€ -	€ -	€ 6.280	€ 11.198	€ 11.097	€ -101	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3507138	2016/2017	27CP	€ 8.650	€ -	€ 2.889	€ -	€ -	€ 12.103	€ 14.992	€ 8.650	€ -6.342	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3507794	2016/2017	27VF	€ 22.773	€ -	€ 29.153	€ -	€ -	€ 1.763	€ 30.916	€ 22.773	€ -8.143	€ -
10027	Cultuureducatie 16/17	3518376	2016/2017	28BC	€ 4.821	€ -	€ 4.196	€ -	€ -	€ 6.352	€ 10.548	€ 4.821	€ 201	€ 201
10027	Cultuureducatie 16/17	3516938	2016/2017	29TZ	€ 10.904	€ -	€ 46.859	€ -	€ -	€ 491.859	€ 539.585	€ 532.285	€ -7.300	€ 355
20001	Versterken van Taal 2017	4621719	2017	div.	€ -	€ 532.285	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 532.285	€ -	€ -	€ -
20007	Versterken van Taal 2017 VVE schakelen	3917019	2017	div.	€ -	€ 329.712	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 329.712	€ -	€ -	€ -
20014	Leerlingbegeleiding 2017	3916887	2017	div.	€ -	€ 344.983	€ 5.573	€ -	€ -	€ 338.462	€ 338.462	€ 329.712	€ -8.750	€ -
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3912622	2017	16NMbs	€ -	€ 275.981	€ 86.447	€ -	€ -	€ 186.057	€ 273.004	€ 273.004	€ 2.977	€ 2.977
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3907000	2017	17CV	€ -	€ 31.294	€ 1.155	€ -	€ -	€ 31.554	€ 32.709	€ 31.294	€ -1.415	€ -
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3912587	2017	17qh	€ -	€ 53.354	€ 17.974	€ -	€ -	€ 33.937	€ 51.911	€ 51.911	€ 1.443	€ 1.443
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3912552	2017	17rks	€ -	€ 113.100	€ 32.424	€ -	€ -	€ 80.726	€ 113.100	€ 113.100	€ -50	€ -
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3912747	2017	17Rkdd	€ -	€ 19.225	€ -	€ -	€ -	€ 6.297	€ 6.297	€ 6.297	€ 12.928	€ 12.928
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3907121	2017	27CM	€ -	€ 20.294	€ 1.187	€ -	€ -	€ 17.962	€ 19.148	€ 19.148	€ 1.146	€ 1.146
20027	Combinatiefuncties en talentontwikkeling	3907057	2017	29TZ	€ -	€ 39.659	€ 344	€ -	€ -	€ 43.041	€ 43.384	€ 39.659	€ -3.725	€ -
20525	Inrichting ouderlokaal 2017	4184376	2017	16NMK	€ -	€ 15.000	€ 15.218	€ -	€ -	€ -	€ 15.218	€ 15.000	€ -218	€ -
30010	Versterken van Taal 2017 overige taalactiviteiten	4184345	2017	16NMbs	€ -	€ 15.000	€ 15.037	€ -	€ -	€ -	€ 15.037	€ 15.000	€ -37	€ -
30017	Versterken van Taal 2017 VVE LUT	3917019	2017	A844BKT	€ -	€ 7.998	€ 7.341	€ -	€ -	€ 7.998	€ 7.998	€ 7.998	€ -	€ -
50126	Schoolplein	4856956	2017	div	€ -	€ 581.805	€ 9.516	€ -	€ -	€ 652.215	€ 680.231	€ 543.160	€ 38.645	€ 38.645
50126	Schoolplein		2017	17ER	€ -	€ 7.050	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 7.050	€ 7.050
50126	Schoolplein		2017	16NM	€ -	€ 12.500	€ 10.685	€ -	€ -	€ -	€ 12.500	€ 12.500	€ -	€ -
50126	Schoolplein		2017	16NMk	€ -	€ 19.500	€ 16.059	€ 3.441	€ -	€ -	€ 19.500	€ 19.500	€ -	€ -
50126	Schoolplein		2017	17QHmp	€ -	€ 2.000	€ 2.000	€ -	€ -	€ -	€ 2.000	€ 2.000	€ -	€ -
50126	Schoolplein		2017	17SK	€ -	€ 8.500	€ 8.500	€ -	€ -	€ -	€ 8.500	€ 8.500	€ -	€ -
60209	Talentontwikkeling	3907086	2017	16BLMP	€ -	€ 8.799	€ -	€ -	€ -	€ 9.905	€ 9.905	€ 8.799	€ -1.106	€ -
60209	Talentontwikkeling	3912652	2017	17ER	€ -	€ 12.241	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 12.241	€ 12.241
Totaal					€ 364.096	€ 2.471.545	€ 661.024	€ 26.919	€ -	€ 2.346.752	€ 3.034.695	€ 2.736.039	€ -61.983	€ 99.603

Document waarop het KPMG rapport (1300081/18X00160155U)TR) d.d. 29 juni 2018 (mede) betrekking heeft.

Subsidies Gemeente Utrecht 2017 - doorlopend

Kdr	omschrijving	beschikking	Jaar	Kostenplaats	Beschikbaar uit 2016	Beschikbaar 2017	Activiteitskosten	Huisvestingskosten	Organisatiekosten	Personeelskosten	totaal lasten 2017	Vrijval 2017	Saldo
20027	Combinatiefuncties-Jeugd 2017-2018	3869559	2017/2018	17EH	€ -	€ 14.578	€ -	€ -	€ -	€ 13.884	€ 13.884	€ 13.884	€ 694
20027	Combinatiefuncties-Jeugd 2017-2018	3869559	2017/2018	168ldc	€ -	€ 7.289	€ -	€ -	€ -	€ 3.609	€ 3.609	€ 3.609	€ 3.660
20027	Combinatiefuncties-Jeugd 2017-2018	3869559	2017/2018	A844BK1	€ -	€ 7.289	€ -	€ -	€ -	€ 2.430	€ 2.430	€ 2.430	€ 4.859
20027	Combinatiefuncties-Jeugd 2017-2018	3869559	2017/2018	16EJ	€ -	€ 7.289	€ -	€ -	€ -	€ 7.318	€ 7.318	€ 7.289	€ -
60209	Talentontwikkeling	3724650/	2017/2018	16NMbs	€ 80.000	€ 10.000	€ 56.130	€ -	€ -	€ 21.325	€ 77.454	€ 77.454	€ 12.546
90089	Ouderbetrokkenheid 2017	4634230	2017/2018	16NMbs	€ -	€ 94.500	€ 18.320	€ -	€ -	€ 18.969	€ 37.289	€ 37.289	€ 57.211
90426	Innovatieve projecten	5009106	2017/2018	16NMbs	€ -	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 10.000
Totaal													
					€ 80.000	€ 150.945	€ 74.450	€ -	€ -	€ 67.535	€ 141.985	€ 141.955	€ 88.989

Subsidie Gemeente Utrecht inzake concierges 2017

Beschikking: 3718080

School	Brin	FTE Beschikking	FTE Werkelijk	Beschikbaar	Verantwoord
Anne Frank	17ER	0,50	0,55	€ 4.042,50	€ 4.042,50
Jules Verne	16JP	0,50	0,50	€ 4.042,50	€ 4.042,50
OBS Overvecht loc. G.	16NMG	0,80	0,62	€ 6.468,00	€ 6.468,00
OBS De Klimroos	27CM	0,60	0,60	€ 4.851,00	€ 4.851,00
Prinses Margriet	16EJ	0,80	0,81	€ 6.468,00	€ 6.468,00
OBS Tuindorpschool	17BT	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
OBS Waterrijk	28BC	0,80	0,80	€ 6.468,00	€ 6.468,00
Werkkring De Klim	17NX	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
Jenaplan Wittevrouwen	17CA	0,80	0,85	€ 6.468,00	€ 6.468,00
Dr. Bosschool	17CV	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
De Cirkel	16BLdc	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
Kohnstammschool	17DZ	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
De Koekoek	17CL	0,80	0,86	€ 6.468,00	€ 6.468,00
OBS Overvecht hoofdloc.	16NM	0,80	1,00	€ 6.468,00	€ 6.468,00
OBS Voordorp	23DK	0,40	1,00	€ 3.234,00	€ 3.234,00

Totaal € 87.318,00 € 87.318,00

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Leaseverplichtingen

SPO Utrecht is leaseverplichtingen aangegaan voor diverse kopieermachines en printers. De totale verplichting gedurende de periode 2018 tot en met 2023 bedraagt ongeveer € 577.000 inclusief BTW.

Huurovereenkomst

SPO Utrecht is tezamen met de Stichting Scholengroep NUOVO een huurverplichting aangegaan met Chalet XI B.V. ten behoeve van het kantoor op de begane grond van de Orteliuslaan 871. De totale huurverplichting bedraagt Euro 234.228 per jaar inclusief parkeerplaatsen, servicekosten en btw. De overeenkomst eindigt 31 december 2022. Er is sprake van een huurvrije periode van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018. De huurlasten worden in de verhouding 55% ten laste van SPO en 45% ten laste van NUOVO verdeeld.

Overige verplichtingen

SPO Utrecht heeft een contract met a/s WORKS voor administratieve dienstverlening tot eind 2020 voor € 270.000 inclusief BTW per jaar. Tevens is er een licentie-overeenkomst met AFAS tot eind 2019 voor € 135.000 inclusief BTW per jaar.

Verplichting	Eindigt op	Totaal < 1 jaar		Totaal 1-5 jaar	
Lease-overeenkomsten kopieermachines	diversen	€	185.000	€	392.000
Huurovereenkomst Orteliuslaan 871 te Utrecht *	31-12-2022	€	25.612	€	515.301
Contract administratiekantoor a/s WORKS	31-12-2020	€	270.000	€	540.000
Contract software AFAS	31-12-2019	€	135.000	€	135.000
	Totaal	€	615.612	€	1.582.301

* i.v.m. huurvrije periode alleen servicekosten als verplichting in het eerste jaar

Overheidsbijdragen

		Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
3.1	Rijksbijdragen			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	54.422.709	52.793.200	52.862.399
3.1.2	Overige subsidies OCW	3.755.803	2.951.656	3.067.194
3.1.3	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	2.033.656	1.582.961	2.110.258
	<u>Rijksbijdragen</u>	<u>60.212.168</u>	<u>57.327.817</u>	<u>58.039.851</u>

De rijksbijdragen zijn hoger dan begroot en hoger dan de realisatie 2016. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de aanpassing van de lumpsum als gevolg van de CAO verhoging en de toename van de werkgeverslasten waaronder ABP pensioenpremie.

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	3.390.549	2.194.736	3.345.829
	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>	<u>3.390.549</u>	<u>2.194.736</u>	<u>3.345.829</u>

De overige overheidsbijdragen zijn als gevolg van de onzekerheid over de hoogte van de gemeentelijke onderwijsachterstandsgelden behoudend begroot. Door de gemeente Utrecht zijn echter meer subsidie trajecten beschikbaar gesteld dan verwacht waardoor er ook ten opzichte van 2016 sprake is van een lichte toename.

Overige baten

		Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
3.5	Overige baten			
3.5.1	Verhuur	658.868	362.200	387.846
3.5.2	Detachering personeel	662.587	651.240	445.630
3.5.4	Sponsoring	14.525	500	25.554
3.5.5	Ouderbijdragen	123.041	136.300	78.192
	Projecten	326.959	51.100	260.061
3.5.6	Overige	260.567	43.657	361.797
	<u>Overige baten</u>	<u>2.046.547</u>	<u>1.244.997</u>	<u>1.559.080</u>

De Overige baten bestaan vooral uit verhuurbaten, baten uit hoofde van extern gedetacheerd personeel en projectsubsidies. De hogere overige baten worden vooral veroorzaakt door hogere verhuurbaten vanwege medegebruik van leslokalen door met name buitenschoolse opvang. Daarnaast is er sprake van hogere projectsubsidies zoals zomerschool, muziekonderwijs en opleiding schoolleiders. Deze hogere subsidies hebben eveneens geleid tot hogere lasten.

Lasten

	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	51.006.535	48.182.832	48.923.335
4.1.2 Overige personele lasten	3.954.930	3.138.262	4.331.267
4.1.3 Af: uitkeringen	-748.997	-164.603	-661.609
<u>Personeelslasten</u>	<u>54.212.468</u>	<u>51.156.491</u>	<u>52.592.993</u>

Uitsplitsing:

4.1.1.1 Lonen en salarissen	37.104.215	48.182.832	36.236.942
4.1.1.2 Sociale lasten	7.384.587	0	7.071.908
4.1.1.3 Premies Participatiefonds (PO/VO)	1.369.534	0	1.252.397
4.1.1.4 Premies Vervangingsfonds (PO/VO)	73.813	0	92.639
4.1.1.5 Pensioenlasten	5.074.386	0	4.269.449
<u>Lonen, sal., soc. en pensioenlasten</u>	<u>51.006.535</u>	<u>48.182.832</u>	<u>48.923.335</u>

De hogere salarislasten worden voornamelijk veroorzaakt door de niet begrote CAO verhoging en de stijging van de werkgeverslasten. Daarnaast hebben de hogere gemeentelijke subsidiebatens ook een hogere salarislast tot gevolg gehad.

De overige personeelskosten waren eveneens hoger dan begroot. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt door de inzet van extern personeel. Gedurende 2017 is extern personeel ingezet ten behoeve van extra ondersteuning voor arrangementen vanuit de bijdrage van het Samenwerkingsverband, vervanging vanwege ziekte, hogere lasten als gevolg van interim directievoering op scholen en overige externe inzet zoals schoolbegeleidingsdiensten en inzet ten behoeve van projecten.

4.1.2.1 Mutaties personele voorzieningen	-40.851	0	151.246
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	2.541.749	1.417.824	2.170.786
4.1.2.3 Overig	1.454.032	1.720.438	2.009.235
<u>Overige personele lasten</u>	<u>3.954.930</u>	<u>3.138.262</u>	<u>4.331.267</u>

Uitsplitsing:

Mutatie voorziening langdurig zieken	63.876	0	223.046
Dotatie voorziening duurzame inzetbaarheid	1.375	0	12.526
Vrijval c.q. dotatie voorziening jubilea	-112.695	0	15.831
Dotatie voorziening WW-fonds	6.593	0	0
Vrijval voorziening WW-fonds	0	0	-100.157
4.1.2.1 <u>Mutaties personele voorzieningen</u>	<u>-40.851</u>	<u>0</u>	<u>151.246</u>

	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
Schoolbegeleidingsdiensten	0	0	50.094
Personeelskantine	90.202	92.885	89.785
(na)Scholing en cursussen	917.937	803.371	718.793
Reis en verblijf	33.810	37.370	41.041
Bedrijfsgezondheidsdienst	191.865	171.000	203.117
Overig	220.218	615.812	906.405
4.1.2.3 <u>Overige personele lasten</u>	<u>1.454.032</u>	<u>1.720.438</u>	<u>2.009.235</u>

In verband met de overgang in 2016 van de school STIP VSO naar de PCOU is een bedrag van 755K vergoed aan de PCOU die onder de overige personele lasten zijn verantwoord. Dit is de voornaamste oorzaak van de daling van de overige personele lasten in 2017.

Uitsplitsing personeel naar FTE:

Directie	48		50
Onderwijzend personeel	650		659
Onderwijsondersteunend personeel	109		103
Totaal	<u>807</u>		<u>812</u>

4.2 **Afschrijvingen**

4.2.2 Materiële vaste activa	1.649.680	1.806.604	1.598.593
<u>Afschrijvingen</u>	<u>1.649.680</u>	<u>1.806.604</u>	<u>1.598.593</u>

Uitsplitsing:

Gebouwen en terreinen	17.348	0	7.307
Inventaris en apparatuur	1.099.503	1.236.496	1.112.764
Andere vaste bedrijfsmiddelen	532.829	570.108	478.522
4.2.2 <u>Materiële vaste activa</u>	<u>1.649.680</u>	<u>1.806.604</u>	<u>1.598.593</u>

Eind 2016 is de afschrijvingstermijn voor ICT verlengd van drie naar vijf jaar. In de begroting 2017 is echter nog begroot op basis van drie jaar waardoor de afschrijvingslasten in 2017 lager uitvallen dan begroot. De afschrijvingslasten zijn hoger dan 2016 vanwege de relatief hoge investeringen in onder andere het bestuurskantoor.

4.3 **Huisvestingslasten**

4.3.1 Huur	266.657	115.070	122.633
4.3.3 Onderhoud	678.318	184.320	924.877
4.3.4 Energie en water	962.238	1.112.400	1.082.815
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.552.316	1.449.600	1.568.554
4.3.6 Heffingen	118.309	99.200	164.571
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	1.353.358	1.353.358	645.564
4.3.8 Overige	245.093	208.500	308.647
<u>Huisvestingslasten</u>	<u>5.176.289</u>	<u>4.522.448</u>	<u>4.817.661</u>

De Huisvestingskosten bestaan voornamelijk uit onderhoudskosten aan de schoolgebouwen, schoonmaakkosten, energielasten en huurlasten. De overschrijding op huisvestingskosten wordt vooral veroorzaakt door hogere onderhoudskosten en hogere huurlasten als gevolg van de verhuizing van het bestuurskantoor.

De post overige bestaat uit kosten beveiliging 63K en overige huisvestingslasten 182K, waaronder verhuiskosten en kosten stadswerken gemeente Utrecht.

	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie en beheerslasten	1.210.158	965.251	844.786
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	2.641.782	2.384.143	2.282.401
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	63.060	0	1.140
4.4.4 Overige	1.486.651	805.001	1.517.349
<u>Overige lasten</u>	<u>5.401.651</u>	<u>4.154.395</u>	<u>4.645.676</u>
<i>Uitsplitsing:</i>			
Administratiekantoor	275.335	270.000	274.326
Accountant	71.059	57.900	47.166
Deskundigenadvies	182.352	150.000	162.991
Telefoon/fax	83.771	81.150	69.554
Planmatig onderhoudsbeheer	183.086	255.000	79.311
Onkostenvergoedingen RvT / bestuur	43.626	50.101	36.015
Overig	370.929	101.100	175.423
4.4.1 <u>Administratie en beheerslasten</u>	<u>1.210.158</u>	<u>965.251</u>	<u>844.786</u>
4.4.1.1 Honorarium onderzoek jaarrekening	62.032	57.900	47.166
4.4.1.2 Honorarium andere controleopdrachten	9.027	0	0
<u>Accountantslasten</u>	<u>71.059</u>	<u>57.900</u>	<u>47.166</u>
Leermiddelen	790.400	821.993	719.427
Klein inventaris	137.448	36.850	69.423
Kosten ICT	1.183.192	1.017.350	964.305
Reproductie	485.191	476.600	498.288
Overig	45.551	31.350	30.958
4.4.2 <u>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</u>	<u>2.641.782</u>	<u>2.384.143</u>	<u>2.282.401</u>
Abonnementen	30.993	32.250	30.006
Contributies	81.355	73.800	73.990
Culturele vorming	583.205	350.491	377.396
Reizen en excursies	70.305	87.250	96.610
Testen en toetsen	67.711	72.625	62.151
Overig	653.082	188.585	877.196
4.4.4 <u>Overige</u>	<u>1.486.651</u>	<u>805.001</u>	<u>1.517.349</u>

De overige lasten bestaan vooral uit administratie- en beheerkosten, leermiddelen, culturele vorming, ICT kosten, reproductie en projectkosten. De overige administratiekosten zijn gestegen doordat er in 2017 een beheervergoeding is betaald aan de Internationale school van 177K.

Onder de overige lasten worden veel kosten verantwoord die samenhangen met doelsubsidies (zie ook overige baten). Dit is tevens de voornaamste reden van de overschrijding ten opzichte van de begroting. De belangrijkste overschrijdingen zijn op culturele vorming, ICT en projecten waar subsidies tegenover staan.

Financieel en buitengewoon

	Realisatie 2017 EUR	Begroot 2017 EUR	Realisatie 2016 EUR
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Rentebaten	6.022	12.000	24.463
5.3 Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	-56.953	-10.000	-51.310
5.4 Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	106.671	150.000	143.007
5.5 Rentelasten (-/-)	-8.989	-6.470	-9.365
Financiële baten en lasten	46.751	145.530	106.795

Op de financiële baten en lasten worden de rente baten en bankkosten geboekt maar ook de koersverschillen van de obligatieleningen. Op de lasten worden aangekochte rente, provisie kosten en koersverliezen geboekt.

Verplichte Toelichting

Model E: Verbonden Partijen

Naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017 EUR	Resultaat 2017 EUR	Art 2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee

Er zijn voor het jaar 2017 geen verbonden partijen ten behoeve van dit model van toepassing.

WNT-verantwoording 2017 SPO Utrecht

Bezoldigingsmaximum

Het bezoldigingsmaximum in 2017 is € 153.000. Dit bedrag behoort tot de bezoldigingsklasse E en is opgebouwd door middel van 13 complexiteitspunten:

Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	6
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	4
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	3

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	T. Meijer		E.P.M. van Dorp	
Functiegegevens	Voorzitter CvB		Lid CvB	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Deeltijdfactor in fte	0,9		1	
Gewezen topfunctionaris?	nee		nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	107.233	€	119.496
Beloningen betaalbaar op termijn	€	15.303	€	17.115
<i>Subtotaal</i>	€	122.536	€	136.611
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	137.700	€	153.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	-	€	-
Totaal bezoldiging	€	122.536	€	136.611
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		n.v.t.	
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Omvang dienstverband 2016 in fte	0,9		1	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	105.348	€	118.087
Beloningen betaalbaar op termijn	€	13.143	€	14.634
Totaal bezoldiging 2016	€	118.491	€	132.720

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	P. Wouters		B. Noy		H. Dammingh	
Functiegegevens	Voorzitter RvT		Lid RvT		Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 28/2		1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€	1.333	€	4.500	€	4.500
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	3.825	€	15.300	€	15.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	-	€	-	€	-
Totaal bezoldiging	€	1.333	€	4.500	€	4.500
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
Gegevens 2016						
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	8.000	€	4.500	€	4.500
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-	€	-	€	-
Totaal bezoldiging 2016	€	8.000	€	4.500	€	4.500

bedragen x € 1	N. Hoop		A. Krikke		B. Lubbinge	
Functiegegevens	Lid RvT		Lid RvT		Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 28/2		1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€	4.083	€	5.500	€	3.500
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	2.550	€	15.300	€	15.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	-	€	-	€	-
Totaal bezoldiging	€	4.083	€	5.500	€	3.500
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Zie 1)		n.v.t.		n.v.t.	
Gegevens 2016						
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	1)	€	5.500	€	3.500	
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-	€	-	€	-
Totaal bezoldiging 2016	€	-	€	5.500	€	3.500

1) Aan N. Hoop is de beloning over 2016 ad € 3.500 in 2017 uitbetaald.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

bedragen x € 1	M. van Reeuwijk		E. Overgoor		P. van Aart	
Functiegegevens	Lid RvT		Voorzitter RvT		Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12		1/3 - 31/12		1/3 - 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€	5.500	€	6.667	€	2.916
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	15.300	€	19.125	€	12.750
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	-	€	-	€	-
Totaal bezoldiging	€	5.500	€	6.667	€	2.916
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
Gegevens 2016						
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	5.500				
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-				
Totaal bezoldiging 2016	€	5.500				

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

College van bestuur

Mw. T. Meijer Voorzitter

Dhr. E.P.M. van Dorp Lid

Raad van Toezicht

Mw. E. Overgoor Voorzitter

Dhr. B. Noy Lid

Dhr. B. Lubbinge Lid

Mw. H. Dammingh – van Tiel Lid

Dhr. A.J. Krikke Lid

Dhr. M. van Reeuwijk Lid

Dhr. P. van Aart Lid

Datum vaststelling jaarrekening: Utrecht,

20 juni 2018

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht (hierna 'de stichting') te Utrecht (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de staat van baten en lasten over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Utrecht, 29 juni 2018

KPMG Accountants N.V.

J.L.C. van Sabben RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft/van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.